

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

POSTAVENIE ŽENY V SÚČASNEJ ARABSKEJ KULTÚRE
Diplomová práca

Študijný program: kulturológia v špecializácii riadenie kultúry a turizmu

Školiace pracovisko: Katedra manažmentu kultúry a turizmu FF UKF v Nitre

Školiteľ: PhDr. Eva Al-Absiová, PhD.

Nitra 2012

Sarah Sadeková

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že diplomovú prácu som vypracovala samostatne s použitím literatúry, ktorú uvádzam v zozname Literatúra a pramene.

V Nitre dňa 18.04.2012

.....
Sarah Sadeková

Pod'akovanie

Ďakujem svojej školiteľke PhDr. Eva Al-Absiová PhD. za odbornú pomoc pri zostavovaní diplomovej práce.

ABSTRAKT

SADEKOVÁ, Sarah. Postavenie ženy v súčasnej arabskej kultúre : diplomová práca. Nitra : UKF v Nitre, 2012. 58 s.

Práca sa venuje postaveniu žien v súčasnej arabskej kultúre. Táto téma patrí medzi diskutované a zároveň veľmi kontroverzné. Jedným z mojich cieľov bolo nájsť odpoveď na otázky : Patrí islam medzi náboženstvo, ktoré utláča ženy ? Sú ženy v islame diskriminované ? Keďže táto téma vyvoláva mnoho otázok a predsudkov, na tieto otázky neexistuje jedna odpoveď, pretože sa na túto problematiku nedá pozerat' objektívne. Západná spoločnosť javí čoraz väčší záujem o muslimský svet, dôvodom je narastajúca populácia muslimov v európskych štátoch. Západ vyčíta islamu nerovnocenné postavenie žien, na druhej strane sa islamská spoločnosť odmieta asimilovať na Západe. Mojm záujmom je, aby Západ odstránil xenofóbné predstavy, a preto je dôležitá znalosť poznania tejto problematiky.

Kľúčové slová : muslimská žena, diskriminácia žien, islam, arabská kultúra

ABSTRACT

SADEKOVÁ, Sarah. Current position of woman in Arab world: thesis. Nitra : UKF in Nitra, 2012. 58 p.

This thesis deals with position of women in Arab culture. Nowadays this topic belongs to one of most discussed but at same time also controversial. One of my aims was to find an answers to these questions, since this subject raise many questions and prejudice. Is Islam a religion, which repress women ? Are women in Islam descriminated ? There is not only one answer to these questions, because we can not be objecitive concerning this topic. These days western societies are more and more intrested in Muslim world, the reason is growing Muslim population in European countries. The western societies criticize unequal position of women, on the other hand the Islamic society refuse to assimilate. My goal is to eliminate the xenophobic ideas that's why is it important to have a lot of information about this topic.

Key words: Islam, Muslim woman, descrimination of woman, Arabic culture

OBSAH

ÚVOD	6
CIELE PRÁCE	8
METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA	9
SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMAA V ZAHRANIČÍ	11
4 PRINCÍPY ISLAMU	14
4.1 Islam	16
4.1.1 Rodiné právo	18
4.1.2 Uzavretie manželstva	19
4. 1. 3 Vzťah muža a ženy v manželstve	20
4.2 Vplyv Koránu na postavenie žien	21
4.2.1 Polygamia	22
4.3 Názory autorít na mnohoženstvo	24
4.4 Zahaľovanie	25
4. 4. 1 Hidžáb očami západnej kultúry	27
4. 5 Postavenie žien v arabských krajinách – všeobecne od minulosti až po súčasnosť	29
4. 5. 1 Vzdelanie a účasť na verejnom živote	31
4. 5. 2 Právne postavenie žien v islame	33
4. 6 Feminizmus v arabskej kultúre	35
5. INTEGRÁCIA MUSLIMOV V ZÁPADNÝCH KRAJINÁCH	38
5.1 Problematika západného prístupu k muslimkám	41
5. 2 Udržiavanie viery na Západe v praxi	43
5. 2. 1 Muslimské ženy mimo domovov	43
5. 3 Rozdielnosť západných a muslimských sociálnych hodnôt	44
5. 4 Arabská žena v 21.storočí	45
6. VOĽNÝ ČAS MUSLIMSKÝCH ŽIEN	47
6.1 Zoznamovanie	47
6. 2 Starostlivosť arabských žien o vzhľad	48
6. 3 Móda muslimských žien	48
6. 4 Muslimská žena a moderná technika	49
7 VÝSKUM	50
7. 1 Súčasný stav	50

7. 1. 1 Zhrnutie výskumu	54
ZÁVER	56
LITERATÚRA A PRAMENE	58
PRÍLOHY	

ÚVOD

Dôvod pre výber témy diplomovej práce je viacero. Jedným z nich je priblížiť islam bez predsudkov a prispieť k odstráneniu zakorenených fám, vyvolávajúcich antagonizmy, ktoré nie sú ničím podložené a pramienia len z nepochopenia druhej strany. Pri výbere dostupných zdrojov som sa opierala o môj vlastný úsudok. Keďže dlhé roky som žila v Libanone, ktorý je môj druhý domov. Problematika postavenia ženy v arabskej kultúre je témou, ktorej sa už dlhé roky venujú akademické inštitúcie *Gender studies* alebo *Women studies*. Muslimské ženy sa v súčasnosti snažia riešiť stereotypy a mylné predstavy spojené s úlohou žien v islame. V dnešnej dobe muslimské ženy zaujímajú najrôznejšie pozície: lekárky, inžinierky, právničky,..atď. Úlohu žien v islame nie je ľahké definovať. Mnohí považujú islam za represívne náboženstvo, vo vzťahu k ženám.

Diskusie o postavení ženy sa v arabskom svete síce zintenzívnili, ale stav výskumu stále nezodpovedá aktuálnosti. Počet výskumných projektov zameraných na analýzu rodových vzťahov nie je dostačujúci, aby mohli byť vyvedené závery a následne transformované s kladným účinkom v záujme zlepšenia postavenia ženy. Základný problém, s ktorým arabská spoločnosť stále zápasí, spočíva vo zvýšení sebavedomia žien a uvedomenia si svojich práv, ako aj v hľadaní najefektívnejšieho spôsobu riešenia rodových vzťahov.

Práca sleduje postavenie muslimských žien, ktoré tvoria väčšinu ženskej populácie v arabskom svete. Ich sociálny status podlieha islamskému právu *šaria*, podlieha Koránu.

Postavenie ženy v islame nepredstavuje žiaden väčší problém. Postoj Koránu rovnako ako aj postoj prvých muslimov svedčí o tom, že žena je rovnako životne dôležitá ako je aj muž a nie je od neho ani horšia a taktiež nepatrí k nejakému nižšiemu živočíšnemu druhu. Ak by sa nevyskytol vplyv odlišných kultúr, muslimovia by túto otázku nemuseli riešiť, pretože ženu považovali za rovnoprávneho človeka s mužom. V rannom islame táto otázka nepredstavovala žiaden problém. Islam dal žene práva a výsady, ktoré boli neporovnateľné s postavením žien v iných náboženstvách či kultúrach. Práva a povinnosti muža a ženy sú podobné nie však úplne totožné. Arabská spoločnosť si uvedomila, že otázka sociálneho statusu žien je veľmi aktuálnym súčasným problémom z hľadiska nevyhnutnosti participácie žien na rozvoji celej spoločnosti, keďže tvoria jej väčšiu polovicu.

Od roku 2011 situácia na akademickej pôde zaznamenáva priaznivý vývoj. Ako príklad uvediem Jordánsku univerzitu v Ammáne, ktorá ako jediná arabská univerzita ponúka magisterské štúdium v obore ženských štúdií. Inštitút ženských štúdií sa nachádza aj v Bejrúte je súčasťou Americkej Univerzity. Pravidelne organizujú konferencie, na ktorých sa zúčastňujú osobnosti z celého arabského sveta.

Na Slovensku otázka postavenia arabskej ženy doposiaľ rezonovala prevažne v mediálnom priestore a na akademickej pôde skôr okrajovo v rámci rôznych feministických diskurzov. V posledných rokoch aktuálne globalizačné procesy, ktoré zasahujú do kultúrnej oblasti, vyvolali potrebu, ba nevyhnutnosť medzikultúrneho a medzináboženského dialógu, kde práve otázka sociálneho statusu žien v islamskom kontexte sa stáva stále aktuálnejšou¹

¹ AL-ABSIOVÁ, E.: Postavenie ženy v arabskej kultúre, s. 13.

1 CIELE PRÁCE

Všeobecným cieľom diplomovej práce je objasniť prirodzený vývin postavenia arabskej ženy v arabskom kultúrnom prostredí a poukázať na faktory, ktoré ovplyvňujú status ženy. Hlavným cieľom tejto práce je poskytnúť čitateľom predstavu o živote, postavení arabskej ženy od predislamskeho obdobia až po súčasnosť.

Obsah mojej práce vymedzuje niekoľko čiastkových cieľov :

1. Definovať islam a kľúčové pojmy, ktoré súvisia s danou problematikou
2. Vysvetliť rozdiely v postavení žien v predislamskom období a po nástupe islamu
3. Upriamiť pozornosť na zmeny , ktoré nastali v arabskom svete
4. Podat' reálny obraz ženy v arabskej spoločnosti – ekonomický aspekt, sociálny aspekt

2 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA

2.1 Štruktúra práce

Štruktúra práce vychádza z konceptu stanovených cieľov. Po obsahovej stránke sa diplomová práca člení na abstrakt v štátnom jazyku, abstrakt v anglickom jazyku, obsah, úvod, metodiku, súčasný stav, a šesť kapitol, záver, použitá literatúra a pramene, prílohy. Úvod stanovuje základné východiská, ktoré viedli k výberu témy. Po úvode nasledujú ciele práce, ktoré sú označené ako prvá kapitola, nasleduje metodika, tretia kapitola je súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí. Štvrtá kapitola má názov Princípy Islamu, kde charakterizujem islam, venujem sa rodinnému právu, aký má vplyv korán na postavenie žien v tomto kontexte špecifikujem čo je polygamia, aké sú názory autorít na polygamiu. Venujem sa aj otázkam vývoja postavenia ženy v arabskom kultúrnom prostredí, participácie súčasnej arabskej ženy vo verejnej sfére. Záver štvrtej kapitoly je venovaný vzniku a vývoju feminizmu, feministických hnutí v arabských krajinách a predstavuje ich emancipačné snahy zamerané predovšetkým proti konzervatívnym tradíciám, právnym a spoločenským obmedzeniam. V piatej kapitole sa zaoberám integrácia muslimov a život muslimiek v západných krajinách, impakt v podobe kultúrnych stykov- ako vníma Západ arabské ženy. Šiesta kapitola je venovaná voľnému času muslimských žien. Siedma kapitola sa zaoberá výskumom, ktorý som uskutočňovala v Libanone, na Libanonskej Americkej Univerzite na inštitúte, ktorý sa venuje štúdiám postaveni žien v arabských krajinách Táto kapitola tvorí jadro práce a obsahuje interview. Práca je ukončená záverom a ako posledné uvádzam zoznam použitej literatúry a prílohy.

2.2 Metódy skúmania

Daná problematika si vyžaduje multidisciplinárny prístup, aby boli stanovené ciele splnené bolo treba si dôkladne preštudovať odbornú literatúru.

Splnenie stanovených cieľov si vyžaduje dôkladné štúdium odbornej literatúry o kultúre, náboženstve a sociálnom prostredí v arabskom regióne. Práca si vyžaduje teoretické aj empirické poznatky a vedomosti z arabského kultúrneho prostredia.

2.3 Postup práce

Pri zhotovovaní diplomovej práce bolo nevyhnutné zhromaždiť dôležité informácie potrebné na vytvorenie tejto práce. Po ich naštudovaní som vyselektovala podstatné informácie a zoradila ich podľa pripravenej štruktúry. Záverečnou formou práce bolo vyjadrenie jej obsahu v písomnej podobe.

Pri písaní práce bolo nutné využiť zdroje internetu a aj knižné. Keďže väčšina knižných zdrojov obsahovala zastarané informácie, bola som nútená pracovať s internetom alebo si priniesť knihy a propagačné materiály zo zahraničia. Po zhromaždení všetkého materiálu som sa orientovala na hľadanie vzájomných vzťahov ako aj formulovanie záverov.

3 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ

Pri zostavovaní tejto práce som čerpala hlavne zo zahraničnej literatúry a z internetu. Dôvodom bol akútny nedostatok, zastaranosť a nedostupnosť slovenských literárnych a informačných zdrojov. Dôležitým zdrojom pre moju prácu boli knihy L. Kropáček,(1993), M. Mendela(2003), I. Kouřilová, (2003), P. Barša (2001) a iných. Z arabských autorov to boli knihy J. Badawi (1997), A. Al- Sbenaty (1998),J. Haifaa a T. Besin (2003), Khan M (2003) a.i. Títo arabský autori podávajú stručný prehľad postavenia žien v arabskom kultúrnom prostredí. Každý kultúrny jav je podmienený aj minulým vývinom je nevyhnutnou súčasťou vysvetlenia sledovaných kultúrnych javov. K otázkam feministických postojov a feministického aktivizmu sme zhromaždili práce západných (amerických a európskych) a orientálnych (arabských a iných) autoriek Ahmad L. (1993), H. Ali (2008), Nasr, S. H (2000). Islamskému feminizmu sa venuje aj jordánska kráľovná Rania, ktorá má prezývku 'novodobá'. Tavakkul Karmánová, obhájkynia ľudských práv je považovaná za symbol arabskej jari v Jemene. Stála v čele protestou proti vláde prezidenta Alího Abdalláha Sáliha.

Náboženstvo zohrávalo veľmi dôležitú úlohu na formovaní kultúrnej identity, a preniklo do všetkých sfér každodenného života. Základné otázky postavenia žien sú založené na priamych koránových pokynoch. Korán je často citovaným prameňom v diplomovej práci. Boží zákon obsiahnutý v Koráne a v skutkoch proroka Mohameda (v sunne) tvoria základ islamského práva, ktoré pokrýva všetky oblasti a etapy života. Rieši široké spektrum vzťahov človeka k Bohu a k ľuďom. Keď Mohamed umrel v roku 632 n.l., Korán nebol zaznamenaný a zozbieraný do podoby knihy. Namiesto toho sa moslimovia naučili naspamäť mnohé časti Koránu. Toto platilo zvlášť pre ľudí, ktorí poznali Mohameda osobne. Korán znamená recitovať, odriekať. Je možné, že niektoré verše boli zaznamenané na kostiach, kameňoch alebo kožiach predtým, než Mohamed zomrel. Bez ohľadu na to prvým moslimom netrvalo dlho, aby sa rozhodli, že potrebujú mať Korán ako knihu. Dnešnú podobu koránu spísal Zajd ibn Sábít na príkaz chalífa Uthmana. Skladá sa zo 114 kapitol (súr), každá z nich sa delí na verše (aját). Súra mekkské a medinské. Medinské súry sú dlhšie, nakoľko sa týkali islamského práva, mekkské sú venované vierouke a dogmatickému základu viery.

K súčasným problémom postavenia arabských žien sa vyjadrujú vychýrený, konzervatívni a umiernení moslimskí učenici (znalci duchovných textov) a právnici (znalci islamského práva šaria), ako napríklad Muhammad Mutawallí aš-Šaaráwí, Júsuf al-Karadáwí, Muhammad al-Ghazálí a Sajjid Mutawallí ad-Darš.

Islam zdvihol status ženy. Západná kultúra to považuje za oxymoron, tvrdia opak – islam utlačuje ženy. Tieto dva názory si často odporujú nie len na osobnej úrovni, ale aj na medzinárodnej. Známy americký spisovateľ japonského pôvodu, Francis Fukujama napísal knihu “Koniec času“. V tejto knihe tvrdí, že ľudský vývoj sa uzavrel konečným obdobím liberálneho a sekulárneho myslenia a už viac nič iné nepríde. Avšak dodáva, že jediná časť sveta, ktorá neprijala tento sekulárny ľudský pohľad je islamský svet.

Západné zmýšľanie je intelektuálnym dedičstvom gréckej tradície, ktoré existovali pred prorokom Ježišom Kristom a preto mnoho z intelektuálnych tradícií Západu možno nájsť do určitej miery gréckych spisoch filozofov, Aristotela, Platóna ...atď.

Ako videli ženy? Aké boli predstavy Aristotela a Platóna o ženách? Keď človek preskúma diela týchto raných gréckych filozofov zistí, že mali veľmi pohrdavý názor na ženy. Aristoteles vo svojich spisoch argumentoval, že ženy nie sú plnohodnotné ľudské bytosti a nedá sa im dôverovať. V skutočnosti spisy opisujú, že slobodné ženy v gréckej spoločnosti - okrem niekoľkých z elitnej triedy nemali lepšie postavenie než zvieratá alebo otroci.

Tento Aristotelov názor na ženy neskôr prenikol do kresťanskej tradície katolíckej cirkvi. Svätý Tomáš Akvinský vo svojich spisoch predložil, že ženy sú pascou Satana. Tento typ myslenia pretrvával v spisoch kresťanských otcov po celý stredovek. Protestantské reformácie v Európe rozhodla zbaviť sa okov katolíckej cirkvi. Francúzski spisovatelia v priebehu revolúcie ako Rousseau, Voltaire a iní sa pozerali na ženy ako na bremeno, o ktoré je nutné sa postarať. Kvôli tomu Rousseau vo svojej knihe “Emile“, navrhol odlišnú formu výchovy pre ženy založenú na fakte, že ženy nie sú schopné porozumieť tomu, čomu sú schopní porozumieť muži. Po rokoch 1800 nájdeme ženy, ktoré volajú po zmene týchto myšlienok. V tomto období práve začína pôvod feministických hnutí. Jednou z prvých napísaných kníh bola “Rehabilitácia práv žien“ od Mary Walsencraft, ktorá sa objavila v 19. storočí. Prvé zákony, dovoľujúci ženám vlastníť majetok, sa objavili v Európe a Spojených štátoch až v posledných desaťročí 19. storočia.

Priemyselná revolúcia spôsobila ďalší impulz novým feministickým hnutiam. Ženy v čase priemyselnej revolúcie, najmä v Anglicku boli nútené pracovať po dlhé hodiny v uhoľných baniach a tak podobne, a nedostávali plat akokoľvek porovnateľný s mužmi. Takže prvou výzvou hnutia bolo, aby ľudia pracujúci rovnaký počet hodín, dostávali rovnakú peňažnú odmenu. Zlom prišiel po 2.svetovej vojne nové hnutie vyzvalo k emancipácii žien, nielen v zmysle legálnych práv, ale spochybňovalo niektoré zásady spoločnosti a volalo po rovnocenné sexuálnej slobode pre mužov a ženy. Tvrdili, že väčšinu problémov spôsobuje inštitúcie manželstva, predstavy o rodine a tak ďalej. Ľudia písali o potrebe sa oslobodiť.

Po preskúmaní tradícií islamu, založenej na zjavení Koránu zistíme, že muslimovia tak ako ženy či muži zdieľajú jednu ľudskú bytosť – sú si rovní vo svojej ľudskosti a neexistuje rozdiel len každý z nich má iné úlohy.

“Ľudia, stvorili sme vás z muža a ženy a učinili sme z vás národy a kmene, aby ste sa vzájomne spoznali. Najvznešenejší z vás pred Bohom je ten, kto je najbohobojnejší - a Boh je vševediaci a upovedomený.“ (49:13) Tento verš Koránu učí, že ľudia pochádzajú z jediného muža a ženy. Podstatou je, že muži a ženy sú v zmysle svojej ľudskej prirodzenosti na rovnakej úrovni. Podobne iný verš z kapitoly známej pod názvom Ženy - pretože väčšinu jej obsahu tvorí rozhodnutie ohľadom žien - začína veršom, ktorý možno preložiť takto

“Ľudia, strachujte sa Boha, ktorý vás stvoril z bytosti jedinej a stvoril z nej manželku rozmnožil ich oboch v mužov a žien.“ (4:1)

Islam vníma, že ženám je prirodzené byť matkami, nie vďaka kultúrnej tradícii alebo sociologickému systému, ale vrodene sú lepší v poskytovaní starostlivosti o potomstvo, je tu záväzok, ktorý presahuje tradíciu. Psychologické puto, fyzické puto, čosi čo siaha za zvyklosti ľudí. Výsledkom toho udelil ženám väčšiu zodpovednosť za potomstvo ako mužom. Súčasne zodpovednosť detí voči ich matkám v islame je väčšia, než voči otcom. Prorok Mohammad dostal otázku od jedného zo svojich spoločníkov: “Komu mám byť najlepším priateľom v tomto svete ?“ Prorok Mohammad odvetil, Svojej matke“ V Koráne nájdeme, že matka nás niesla ťažkosti od tehotenstva, starostlivosti , nabádala nás k láskavosti. Korán upozorňuje že matka má prednosť pred otcom. Otcom tiež patrí rešpekt, ale v miere zhodné s ich zodpovednosťou.

4 PRINCÍPY ISLAMU

Svet je plný predsudkov vo vzťahu k islamu. Existuje rada názorov, od kladných až po radikálne, odmietajúce. Islam sa pre mnohých javí ako nehumánny a z hľadiska istých morálnych a etických zásad odsúdeniahodný. Tieto názory pochádzajú z nedostatku informácií, často skôr z dezinformácií. Preto je vhodné priniesť hlbšie porozumenie podstaty islamu.

Čím ďalej tým viac sa islam dostáva čoraz viac do kontaktu s nemuslimským svetom, a preto je dôležité, aby sa do popredia dostali pravdy než skreslené prestavy, ktoré z neho robia násilné náboženstvo.

Blízky východ bol pred začiatkom islamu a pred Mohamedom² ovplyvňovaný tromi mocnými ríšami. Byzantskou ríšou na severe, Perzskou ríšou na severovýchode a Jemenským kráľovstvom na juhu. Prorok Mohamed sa narodil okolo roku 570 n. l. v Mekke. Mekka je mesto v dnešnej Saudskej Arábie. Mohamed pochádzal z rodu Hášimovcov, ktorí patrili do kmeňa Qurajšovcov, ktorí v tom čase Mekku ovládali.³ Mohamed stratil rodičov v útlom veku, a preto je možné vidieť dôraz na štedrosť voči sirotám, ktorá sa objavuje aj v Koráne. V čase dospievania bol Mohamed poslaný do púšte, aby sa tam naučil beduínským cnostiam, išlo o mravnú výchovu než vzdelanie. Mohamed nevedel ani písať ani čítať - bol negramotný.⁴

Okolo roku 610 n. l. mal Mohamed 40 a vtedy začali jeho prvé zjavenia. Prvé zjavenie od Boha dostal prostredníctvom archanjela Gabriela, zjavenia pokračovali ďalších dvadsaťtri rokov. Boli prorokom zaznamenané a sú známe ako Korán. Keď začal zvestovať slová, ktoré počul od archanjela Gabriela, a kázať čistú pravdu, ktorú mu Boh zjavil, bol Mohamed a jeho malá skupinka stúpencov tvrdo prenasledovaní. Keď si jeho nasledovníci osvojili učenie islamu a ich prenasledovanie sa stalo neúnosným, Boh im v roku 622 prostredníctvom zjavenia prikázal, aby z Mekky emigrovali.

Táto emigrácia, je známa ako *hidžra*⁵, počas ktorej Mohamed so svojimi nasledovníkmi v niekoľkých vlnách opustili Mekku, aby hľadali bezpečnejšie miesto na slobodné šírenie Božieho slova. A tak, v Medíne, 420 km severne od Mekky, sa začína islamský letopočet.

² Celým menom Abu al-Qasim Muhammad Ibn Abd Allah Ibn Abd al-Muttalib Ibn Hashim, „Prorok“.

³ ENCYCLOPEDIA : *Muhammad* <<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/396226/Muhammad>>.

⁴ PELIKÁN, P. *Sunna: prameň islámského práva*. s.80.

⁵ Náboženská emigrácia v islámských dejinách

Mohamed spolu so svojimi stúpenkami sa až po niekoľkých rokoch vrátili do Mekky. Vyzývali ľudí aby prijali islam za svoje jediné náboženstvo

Prorok Mohamed zomrel vo veku 63 rokov. V čase jeho smrti a po väčšina Arabského polostrova prijala islam. Po Mohamedovej smrti sa islam rozšíril na západ, až do Španielska, a na východ, do Číny.⁶

V súčasnosti obývajú muslimovia všetky kontinenty. Prorok Mohamed chcel obnoviť uctievanie jediného, pravého Boha, stvoriteľa a udržovateľa vesmíru. Islam v preklade znamená podrobenie sa poslušnosti, vôli a prikázaniu Boha. Tí, ktorí prijímajú islam, sa nazývajú muslimania - tí, ktorí sa podrobujú Božej vôli.

⁶ČO JE ISLAM ? : Kto je to Muhammed <<http://www.islamweb.sk/stranky/islam.htm#muhammad>>.

Obrázok 1 Výskyt islamu vo svete

Zdroj : PAULIAKOVÁ, I. Islamizácia Európy

4. 1 Islam

Islam⁷ patrí medzi najmladšie monoteistické náboženstvo. Predstavuje tú istú pravdu, ktorú Boh⁸ zjavil prostredníctvom svojich prorokov každému národu. Pre viac ako pätinu obyvateľstva sveta je islam nielen náboženstvom, ale zároveň aj spôsob života a životný štýl. Muslimovia veria v jediného Boha, ktorý nemá žiadnych potomkov ani ktorý je jediný a ktorému sa nič a nikto nevyrovná. Väčšina muslimov sa nestotožňuje s extrémistickými prejavmi. Islam vyzýva veriacich, aby sa vzdelávali, rozširovali svoje vedomosti o všetko nové, pokiaľ to nie je v rozpore s učením v Koráne.⁹ Islam v sebe zahŕňa mnoho náboženských praktík. Obecne, sú moslimovia povinní dodržiavať päť pilierov islamu, teda päť povinností, ktoré spájajú moslimov do spoločenstva.

⁷ Odovzdanie sa alebo oddanosť Bohu jednému jedinému

⁸ po arabsky *Alláh* (arab. الله)

⁹ ISLAM : Islam v Európe, <<http://www.keka.estranky.cz/clanky/referaty/islam.html>>.

Päť pilierov islamu:

1. Šaháda (شهادة):
2. Salá (صلاة): modlitba 5krát denne
3. Saúm (صوم): postenie sa počas mesiaca Ramadán
4. Zaká (زكاة): almužna chudobným
5. Hadždž (حج): púť do Mekky minimálne raz za život¹⁰

Každý muslim je príslušník jednej z dvoch hlavných islamských vetví a to *sunny* alebo *šiiy*. Prorok Mohamed nezanechal po sebe žiadneho mužského potomka muslimovia si uvedomovali skutočnosť, že do čela štátu si musia zvoliť nástupcu, teda Khalifu¹¹ Rozdelenie, rozštiepeniu muslimov (*umma*), nastalo v 7. storočí. Významnejší spoločníci proroka Muhammada sa nakoniec zhodli, že sa ním stane najbližší zo spoločníkov proroka a tým bol Abú Bakr. Niektorí prorokovi spoločníci však podľa určitých historických prameňov skôr uprednostňovali, aby sa vedenia štátu ujal niekto z prorokovej rodiny, ktorým mal byť Ali Bin Ebí Táleb, prorokov bratranec a zároveň manžel jeho dcéry Fatimy.¹²

Šiitské hnutie prešlo historicky niekoľkými etapami, hnutia šiitov, ktoré poznáme dnes a ktoré sa neskôr rozdelilo aj do niekoľkých skupín a sekt. Z nich napríklad uvádzam¹³ : Ismáilija¹⁴, Druz.¹⁵ Muslimom sa stáva každý, kto pred svedkami z úprimného srdca vyzná, arabsky alebo vo vlastnom jazyku, že nie je iného Boha okrem Alláha a Mohammed je prorok boží.¹⁶ (Ašhadu an lá iláha illá-lláhu wa Ašhadu anna Mohamed rasúlu-lláh)

Korán (po arabsky *al-Qur'án*) je presný záznam slov, ktoré boli Bohom zjavené prorokovi Mohamedovi prostredníctvom archanjela Gabriela. Zjavené verše si zapamätal a nadiktoval ich svojim spoločníkom. Verše boli potom zaznamenané pisármi, ktorí si ešte počas prorokovho života nechali zapísaný text od neho potvrdiť a vzájomne ho prekontrolovali. Ani jediné slovo zo 114 kapitol Koránu, tzv. *súr*, nebolo odvtedy

¹⁰ ISLAM : <<http://dictionary.sensagent.com/islam/sk-sk/>>.

¹¹ SUNNITI A ŠIITI: <<http://www.ibssk.sk/Stranky/Sunniti%20a%20Siiti.html>>.

¹² Fatima, dcéra Mohameda – manželka Aliho hlavný predstaviteľ šiitského islamu

¹³ SUNNITI A ŠIITI : <<http://www.islam-sk.sk/sk/clanky-kultura-a-veda-vztahy-medzi-ludmi-sunniti-a-siiti>>.

¹⁴ Ismáilija - Ide o skupinu, ktorá sama seba odvodzuje od imáma Ismaila bin žafara Assádeqa

¹⁵ Druz - odvodzujú od svojho zakladateľa Naštakin al Durzi. Skutočným zakladateľom je však Hamza bin Ali bin Muhammad al Zozani.

¹⁶ AL-SBENATY, A. Manželstvo islame, s. 45.

zmenené. Svätý Korán, ako ho dnes poznáme, je do posledného detailu tým istým jedinečným a zázračným textom, ktorý bol Mohamedovi zjavený pred viac ako štrnástimi storočiami.¹⁷ Korán je posledným a konečným zjavením Božieho Slova, a preto je pre každého muslima základným zdrojom viery a jej praktického zavedenia do každodenného života. Korán poskytuje návod na fungovanie zdravej spoločnosti, spravodlivého ekonomického, politického a náboženského systému a ustanovuje zásady korektného správania. Korán sa taktiež zaoberá náboženskou doktrínou, poznaním, uctievaním Boha, všeobecnými právnymi normami a mravnými princípmi.¹⁸

Korene judaizmu, kresťanstva a islamu siahajú k prorokovi Abrahámovi. Proroci týchto troch zjavených náboženstiev sú priamymi potomkami Abrahámových synov – Mohamed je potomkom najstaršieho z nich, Izmaela, zatiaľ čo Mojžiš a Ježiš sú potomkami Izáka. Abrahám založil osídlenie, ktoré dnes poznáme pod názvom Mekka. K tomuto miestu sa všetci muslimovia obracajú vo svojich každodenných modlitbách. V koráne sa píše.¹⁹ „*A spomeň si, Abrahám povedal: Boh môj! Sprav toto mesto bezpečným a zdrž ma a mojich synov od uctievania modiel a pohanov. Boh môj! Oni zblúdili ale ten kto nasleduje teba, je jedným z mojich.*“ (Korán 14: 35) „*A spomeň si, keď sme učinili Kaabu útočiskom pre ľudí a miestom bezpečným.*“ (Korán 2: 125)

4. 1. 1 Rodinné právo

Islám je založený na náboženskom práve zvanom *šaría*. Ide o morálny zákon, ktorý znamená prítomnosť Božej vôle. Pôvodne označovalo bezpečnú cestu, ktorá vediedla k vodnému zdroju. Dôkazom sú koránske verše 45:18: „*A potom sme ťa umiestnili na ceste zákona z rozkazu nášho vychádzajúceho. Počúvaj tých a nepočúvaj tých, ktorí nevedia o ničom, a každému z vás sme určili pravidlá a dráhu vychodenú.*“ Otázky spojené s rodinou, manželstvom a jeho zánikom, dedičskými právami sú obsiahnuté v mnohých *hadítoch*.. S dedičským právom je rodinné právo zahrňované do právnej úpravy osobného stavu (*al-ahwál aš-šachsija*). Aj v krajinách, ktoré zaviedli mnoho sekulárnych zákonov, zostávajú ustanovenia *šarie* naďalej v platnosti. Islam chápe rodinu ako centrálnu hodnotu, jednotku, ktorej členovia sú viazaní pokrvnými príbuzenskými putami. Tieto putá

¹⁷ AL-SBENATY, A. Manželstvo islame, s. 45.

¹⁸ ČO JE ISLAM ? : Môže mať muslim viac ako jednu manželku ?, <
<http://www.islamweb.sk/stranky/islam.htm#muhammad>>.

¹⁹ ČO JE ISLAM ?, ref. 18.

predstavujú pre každého člena isté práva, ako aj povinnosti. Rodina tak hrá v islame ústrednú postavu. Korán nariaďuje manželstvo dokonca aj otrokom²⁰

Islam pozdvihuje sexualitu, pokiaľ sa deje v rámci manželského spoluzitia. Plánovanie rodičovstva hrá v ňom nezanedbateľnú úlohu. V islamskej tradícii je antikoncepcia dovolená a žena má tak právo rozhodovať o svojom tehotenstve. Rodina je v islame postavená aj do duchovnej roviny, plodenie detí nie je jej výhradným účelom. Treba podotknúť, že v islame sa uplatňuje v rodinnom práve princíp patrilinearity a patriarchátu. Mužovi prislúcha vyživovacia povinnosť voči svojej rodine - manželke a deťom, žena zodpovedá za chod domácnosti. Špecifické je pre islam uzatváranie predmanželských sobášnych zmlúv.²¹

Pri ich zostavovaní sa môžu zmluvné strany dohodnúť na rôznych podmienkach, ktoré však nesmú byť v rozpore s islamskými zákonmi *šarie*. Pri uzatváraní sobáša sa manželka zaväzuje rešpektovať a dodržiavať zásady islamu.²²

4. 1. 2 Uzavretie manželstva

Manželstvo, alebo *nikáh* uzatvára spísaním manželskej zmluvy. Zmluva je písomná a uzatvára sa medzi ženichom a zákonným zástupcom nevesty *walí*, ktorí je najbližší mužský príbuzný nevesty. Manželská zmluva sa uzatvára vždy za prítomnosti dvoch plnoprávných svedkov tj. dvoch mužov, alebo jedného muža a dvoch žien. Ženich je povinný zaplatiť zásnubný dar *mahr*, ktorý daruje neveste.²³

Podľa koránu je možné, aby slobodný muž mal štyri manželky, len vtedy keď je schopný všetky rovnako zabezpečiť. Žena sa nesmie vydať za muža, ktorý nie je muslim, ale muslim sa môže oženiť s kresťankou alebo židovkou.

Manželstvo je pre muslimov niečo posvätné je symbolom trvalého zväzku, ktorý by nemal byť porušený. Podľa Koránu je v manželstve zdôrazňovaná láskavosť, láska, pochopenie, ohľaduplnosť, pozornosť a dobrá vôľa. Prorok tvrdil, že za najlepšieho muslima považujeme toho, ktorý sa najlepšie chová k svojej rodine.²⁴ Verš z Koránu 4:23:

²⁰ KROPÁČEK, L. Duchovní cesty, s.20.

²¹ KROPÁČEK, L. ref. 20, s. 25.

²² KROPÁČEK, L. ref. 21, s. 25.

²³ MUSILOVÁ, P. : Mnohoženství v islámu, s. 26.

²⁴ MUSILOVÁ, P. ref. 23, s. 26.

„*Sú vám zakázané ako manželky vaše matky, dcéry, sestry, tety z otcovej i matkinej strany, vaše netere z bratrovej a sestrinej strany, a matky vašich žien a vaše nevlastné dcéry, ktoré sú vo vašej starostlivosti, manželky vašich synov, A Boh je odpúšťajúci a milosrdný a vševediaci.*“

Šiitská vetva islamu našla spôsob ako legalizovať dočasný sexuálny život medzi partnermi. Povoľuje uzavrieť tzv. dočasné manželstvo (*zawádz al-mutaa*, doslovný preklad „manželstvo pre potešenie“). Sunitský islam takéto „legalizovanie mileneckého vzťahu na dobu určitú“ považuje za nemorálne a odmieta ho.

4. 1. 3 Vzťah muža a ženy v manželstve

Hlavným cieľom manželstva muža a ženy je, aby prinieslo obom manželom pôžitok a šťastie, aby každý z manželov požadoval svoje práva, ale zároveň plnil povinnosti, ktoré mu z manželstva vyplývajú.“ Korán hovorí, že každý má v manželstve určitú úlohu. Verš 2:229-232 a 4:19, *“Povinnosťou voči Bohu je chovať sa k svojej žene láskavo, trpezlivo a čestne, poctivo ju živiť a nezpôsobiť jej zármutok ani bolesť.*“

Manžel má poskytnúť svojej manželke odev, potraviny a štandard na ktorý bola zvyknutá. Okrem toho by mal rešpektovať jej city a chovať sa k nej s úctou. V prípade, že žena nemá pocit, že je rešpektovaná a milovaná, má právo požiadať o rozvod.²⁵

Úloha manželky je prispieť k blahohyту a pohode manžela. Nemala by svojho manžela zraňovať ani urážať, ani sa vyhýbať počatiu bez toho, aby to manžel vedel.²⁶

Islam vyžaduje od manželstvá úplnú vernosť. Manžel má nárok požadovať od svojej ženy, aby sa nestýkala s osobami opačného pohlavia a aby neprijíjala do bytu cudzích mužov, a neprijíjala dary bez jeho vedomia. Manželka by mala rešpektovať manželov názor, ale má právo vyjadriť svoj názor na daný problém.

Manželka nesie zodpovednosť za chod domácnosti a za rodinu, má právo dávať manželovi rady a vyjadriť názor vždy keď to považuje za užitočné.²⁷ Ak sa manželka nespráva slušne a neplní si svoje povinnosti, manželovi odpadá povinnosť ju živiť a starať sa o ňu. Naopak, ak si plní všetky povinnosti a manžel ju nechce živiť môže súd určiť limit,

²⁵ AL-SBENATY, A. Manželstvo v Islame, s. 50.

²⁶ ABDALATI, H. Zaoštréno na islám. s. 63.

²⁷ ABALATI, H. ref. 26, s. 63.

ktorý je povinný hradiť. Majetok, ktorý vlastní, záleží len na jej uvážení, či sa bude o to deliť s manželom.²⁸

Manžel môže použiť fyzickú silu len vtedy, keď to považuje za čisto krajné riešenie. Situácia je nezvládnuteľná, použitie fyzickej sily voči manželke zabráni niečomu horšiemu. Pre možnosť použitia fyzickej sily islam stanovil nasledovné podmienky:

1. V žiadnom prípade sa nesmie dotknúť tváre manželky
2. Nesmie jej spôsobiť modriny, škrabance a zranenia
3. Nesmie jej vulgárne nadávať²⁹

Manželstvo končí úmrtím, rozvodom a prehlásením sudcu, že sobáš je neplatný.³⁰ Keď jeden z manželov zomrie, všeobecná doba zármutku je tri dni. Islamské právo v prípade smrti manžela zahrňuje dobu smútku štyri mesiace a desať dní. Keď muž a žena vstupujú do manželstva malo by to byť trvalé rozhodnutie, ktoré ukončí až smrť.

Islamské právo pripúšťa rozvod, len ako krajné riešenie. Rozvod je považovaný za zlý čin *makrúh*. Rozvod nastáva manželovým vyslovením formule : “si uvoľnená z manželského zväzku.“ Táto formula môže byť vyslovená len trikrát. Prvé dva razy je možnosť ju odvolať, tretí raz je záväzná.³¹

4. 2 Vplyv Koránu na postavenie žien

Svätá kniha Korán (*al-Qur'án*,) je odvodené od slova *qara'a*, čo v arabčine znamená čítať. V Korán je zjavenie, ktoré bolé dané prorokovi Mohamedovi. Výklad koránských veršov bol jeden z kľúčových bodov pri uzatváraní islamského svetového názoru. Koránske verše sú ťažko zrozumiteľné a preto sa na vysvetlenie využívajú hadithy³², Mohamedove komentáre k zjaveným súrám.

Korán vyzdvihuje ženu jej krásu a hodnotu. Je založený na humanistickom a morálnom princípe. Nariaďuje narábať so ženami láskavo a spravodlivo, ak dojde k nehode medzi manželmi, je potrebné zavolať rozdocov z jeho a jej rodiny..

²⁸ AL-SBENATY, A. Manželstvo islame, s. 45.

²⁹ AL- SBENATY, A. ref. 28, s. 61.

³⁰ KROPÁČEK, L. Duchovní cesty islámu, s. 128.

³¹ KORÁN

³² HADITHY – vlastné Mohamedové komentáre k zjaveným súrám

Svedectvo ženy v prípade akýchkoľvek právnych, ale aj mimoprávných sporov je vypočítané na polovicu hodnoty muža, v súlade s učením Koránu, ale neexistuje žiaden základ pre vylúčenie žien zo spoločnosti.

Muž je taktiež povinný dať žene veno *mahr*, ktoré zostáva vlastníctvom ženy aj po prípadnom rozvode či úmrtí manžela. Na druhej strane je ženám odporúčaná skromnosť a cudnosť v ich vystupovaní. Cudnosť taktiež v ich štýle obliekania, najmä čo sa týka zahaľovania častí ich tiel. Cnostné ženy sú pokorne oddané.³³

V islame neexistuje rozdiel medzi mužom a ženou, oboja dostávajú odmenu za dobré skutky a naopak za zlé sú obaja rovnako potrestaní. Korán hovorí : *“A ženy majú rovnaké právo voči mužom ako muži voči ženám. “* (2:229)

V Koráne sa ďalej píše: *“Veriaci muži a ženy muslimovia a muslimky “*- Týmto zdôrazňuje rovnosť oboch pohlaví.

Pred islamom, novorodiatka dievčat bývali pochovávané zaživa, ženy boli nútene tancovať okolo Káby na počesť pohanských božstiev. So ženami bolo zaobchádzané jako so živým majetkom a objektom sexuálnych túžob. Dá sa povedať, že Korán bol revolučný čo sa týka postavenia žien. Navrátil ženám dôstojnosť, právo vyjadriť názor a rešpekt.

4. 2. 1 Polygamia

Väčšina arabských kmeňov bola pred nástupom islamu polygamná. Počet manželiek bo neobmedzený, a preto keď v siedmom storočí prorok Mohamed obmedzil počet manželiek na štyri, bol tento krok vnímaný ako pozitívne riešenie.³⁴

Polygamia je v súčasnosti ostro kritizovaná hlavne v západnom svete, ich postoj je až etnocentrický. Avšak nevedomujú si, že západný ženatý muž má často pomer s milenkami alebo prostitútkami. Polygamiu chápajú ako ojedinelý jav, ktorý sa vyskytuje len v islamskom náboženstve. K sporom ohľadne polygamie dochádza aj medzi muslimami. Jedni su proti a iní sa snažia obhájiť jej miesto v Koráne.

Podľa veršov 4:3 a 4:129, sa píše: *“Manžel nikdy nebude schopný brať všetky svoje ženy rovnocenne, a preto by si mal uvedomiť, že pre ňho najlepšie bude si zobrať jednu ženu. “*

³³ GLUCHMAN, M. Problém ľudskej dôstojnosti v interpersonálnych vzťahoch v islame, s.5.

³⁴ KHAN, M. A. Human rights in the muslim world , s. 145.

Názor väčšiny muslimských učencov je iný. Tvrdia, že Korán obmedzuje počet manželiek na štyry, keďže predtým bývalo na Arabskom poloostrove zvykom, že muži mali až stovky žien. Preto sa na islam pozerajú ako na náboženstvo, ktoré zaviedlo zdržanlivosť, čím pozdvihlo postavenie žien.³⁵

Staromládenectvo v islame je chápané ako hriech, úchylka, ktorá môže vyostriť do mimmanželského styku. Tak isto sa za hriech považuje staropannestvo pretože, žena nemá právo vzdať sa poslania byť matkou.

Pravidlá a podmienky islamskej polygamie:

1. Štyry ženy musia súhlasiť s polygamiou
2. Rovnosť žien v zaobchádzaní pokiaľ ide o jedlo, pitie, bývanie, ošatenie a ďalšie potreby a že bude schopný si medzi ne rozdeliť svoj čas

Pozitíva islamskej polygamie:

1. Počet žien na svete presahuje počet mužov, v krajinách, kde ženy prevažujú je istá nespravodlivosť, že ženy sa nevydajú a sú zbavené sexuálnej skúsenosti
2. Namiesto podvádžania – nevery, islam povoľuje mužovi vziať si viac ako jednu manželku so všetkými povinnosťami
3. Finančne nezávislé ženy sú dôvodom narastajúcej prostitúcie
4. Vojny
5. Polygamia môže byť alternatívou rozvodu v prípade manželských problémov
6. Muži v porovnaní so ženami majú väčší sexuálny apetít
7. Je riešenie pre muža, ktorého manželka má nižšiu sexuálnu potrebu a dochádza kvôli tomu k rozporom, polygamia môže byť riešenie dlhého odlúčenia alebo vážnej choroby

³⁵ ABDALATI, H. : Zaoštreho na Islám, s. 17.

Tabuľka 1 Podiel muslimskej populácie

Štát	Mužská populácia	Ženská populácia
Rusko	46.1%	53.9%
Británia	48.6%	51.5%
USA	48.8%	51.2%
Brazília	49.7%	50.27%

Zdroj: MUSLIMKA [online]. 2011. [cit. 2012.04.04.].Dostupné na internete:<
<http://www.muslimka.estranky.cz/clanky/polygamie/duvody-proc-islam-povoluje-polygamii.html>> .

4.3 Názory autorít na mnohoženstvo

Téma mnohoženstva je stále diskutovaná, a to nie len zo strany kritických Európanov, ale i v islamskom svete se nájde rada vzdelancov, ktorí ostro vystupujú proti mnohoženstvu. Medzi prvými egyptskými reformátormi, ktorí sa zaoberali polygamiu, bol Muhammad Abduh, ktorý vyjadril jasný nesúhlas. V citáciách hadíthov a z pohľadov najrôznejších islamistov dochádza k názorom, že polygamia je v rozpore s pôvodnou podstatou manželstva, ale zároveň zdôrazňuje, že je potreba, aby otázka polygamie ostala otvorená kvôli vojnám, kde je prevažuje v spoločnosti ženy³⁶ Muhammad Abduh polygamiu úplne nezavrhuje, ale necháva jej uplatnenie v krajinných prípadoch. Slávny egyptský učenec šach Muhammad Mutawallí aš- Šarawí, sa snažil o nájdenie racionálnych argumentov v prospech polygamie.

Vychádza z teórie, že muži sú v spoločnosti v menšine, ale aj tak majú postavenie ako živitelia rodiny. Nevydaté ženy by nemohli byť materiálne zabezpečené a preto polygamia je povolená, pretože se jedná o boží zákon, ktorý by nemal byť zpochybný. Materiálne zabezpečenie ženy slúži často ako argument ospravedlňujúci polygamiu.³⁷ Jamal Badawí sa v diele Gender Equity in islam: venuje kontroverznej otázke polygamie.

Badawí v tejto knihe zdôrazňuje fakt, že islam polygamiu nepožaduje, ani nedoporučuje, len ju povoľuje z dôvodu nepredvídateľných udalostí. Poukazuje na to, že polygamia predstavuje morálne i praktické a ľudské riešenia pre vdovy a siroty, na

³⁶ KOUŘILOVÁ, I. Žena a sexualita, s. 37.

³⁷ KOUŘILOVÁ, I. ref. 36, s. 37.

polygyamiu nahliada ako na vhodnú alternatívu, ale jako zákonné pravidlo ju odmieta.³⁸ Seyyed Hossein Nasr tvrdí, že kresťania sú zaujatí proti mnohoženstvu, pričom starozákonný proroci a kráľovia žili v polygamných zväzkoch.³⁹

Častou otázkou býva prečo není v islame dovolená polyandria ? Odpoveď na túto otázku je, že v prípade polygamie nie je problém s identitou detí tzn. všetky poznajú svojho otca, každé z nich pozná svoju matku. Naopak v prípade polyandrie by bola známa len matka.⁴⁰ Kniha *An Outline of Islamic Family Law* šejch

Jusúf al-Qaradáwí patrí k obhájom polygamie. Argumentuje faktom, že sexuálna žiadostivosť muža je nekontrolovateľná a môže ho priviesť k cudzoľožstvu. Podľa jeho názoru je ťažké, aby muž bol uspokojený jednou ženou, je teda lepšie chrániť ho pred hriechom z cudzoložstva tým, že má dovolenú polygyniu.⁴¹

Z hľadiska muslimov je teda na polygynii nahliadanú ako na možnosť, ktorá není v spoločnosti prevažujúca. V súčasnosti je prevaža monogamných zväzkov, hlavne kvôli ekonomickej situácii.

4. 4 Zahaľovanie

Historické dokumenty dokazujú, že ženy sa zahaľovali dávno pred islamom. Spočiatku si zakrývali len vlasy. Takto dali najavo, že sú pod mužskou ochranou a zaslúžia si spoločenský rešpekt. Dokonca už v 2.tisícročí pred n.l. existovalo nariadenie požadujúce, aby si dámy zo vznešených rodov na ulici zahaľovali hlavy.⁴² Nesprávne spájanie fenoménu zahaľovania žien s nástupom islamu je stále aktuálnou témou v súčasných spoločenských a politických diskurzoch.⁴³ Prorok povedal : ‘Keby ste vedeli to čo viem ja smiali by ste sa menej a plakali viac’.

Veľa ľudí si kladie otázku, prečo sa muslimské ženy zahaľujú ? Muslimské ženy sa často v spoločnosti stretávajú s neporozumením. Ak hovoríme o šatstve, ktoré má v muslimskej kultúre hlbokú tradíciu, môžeme ho rozdeliť do troch skupín. Prvou je hidžáb, čo je šatka, ktorá má ukryť len vlasy na hlave, druhou je burka, ktorá je už maskou a jej účelom je ukryť aj dolnú časť tváre, okrem očí. Posledným a najdiskutovanejším druhom

³⁸ BADAWI, J. Postavenie ženy v islame, s. 27.

³⁹ NASR, S. H. Ideals and Realities of Islam, s. 105.

⁴⁰ KOUŘILOVÁ, I. Žena a sexualita, s. 41.

⁴¹ KOUŘILOVÁ, I. ref, 40. s. 42.

⁴² KOUŘILOVÁ, I. ref. 41, s. 43.

⁴³ KOUŘILOVÁ, I. ref. 42, s. 43.

odevu je nikáb - odev, ktorý ukrýva nie len celé telo, ale aj celú tvár ženy.⁴⁴ Prečo sa muslimské ženy majú zahaľovať? Vychádza táto tradícia z Koránu? Názory muslimských učencov sú rôzne, niektorí tvrdia, že zahaľovanie platilo len na Prorokove manželky. Iné výklady tvrdia, že zahaľovať sa (vlasovú časť hlavy, nie tvár) je povinné a platí pre všetky muslimské ženy.⁴⁵

Nosenie hidžábu je vo väčšine islamských krajín odporúčané. Napríklad v Saudskej Arábii je úplne povinné. Naopak v liberálnejších arabských krajinách (Tunisku, Libanone..) ženy sa obliekajú podľa vlastného uváženia a presvedčenia. Zahaľovanie muslimiek je často stereotypne považované za najviditeľnejší dôkaz utlačovania. V dôsledku zvyšujúceho sa počtu zahalených žien na Západe sa táto téma stala súčasťou vášnivých debát. V posledných rokoch sa v Európe začala uplatňovať legislatíva zakazujúca náboženské symboly v školách. Napríklad vo francúzskych školách nie je dovolené nosiť šatku, ktorá zakrýva vlasy a šíju, talianske školy netolerujú zakrývanie tváre, v Nemecku nedovoľujú zahaľovanie učiteľom.

So zahaľovaním muslimovia začali podľa vzoru kresťanov a židov a zahaľovali sa ženy z lepšej spoločnosti. Šlo teda o určitý spoločenský úzus. Za života Mohameda sa zahaľovali len jeho manželky, od ostatných však prorok podobné jednanie nevyžadoval.

V dnešnej dobe ak vidíme zahalenú ženu, nemusí to znamenať symbol podriadenia. Mladé generácia muslimiek sa často pre šatku rozhodnú dobrovoľne.

Tajomstvo moslimských žien: Skutočne „musia“ byť zahalené? Môžu byť zahalené a pritom byť vášnivé feministky. Niektoré tým vyjadrujú rezistenciu voči globalizácii. Muslimky, ktoré prichádzajú do miest z rurálneho prostredia, sa za pomoci šatky lepšie adaptujú v novom prostredí. Na to poukazuje aj Karen Armstrong: „Prijetie muslimského odevu zaisťuje kontinuitu a taktiež prechod k modernite, zároveň šatka znamená tichú kritiku niektorých stránok modernity“.⁴⁶ Šatka napríklad umožňuje, aby muslimka odišla študovať na univerzitu a stretávala sa s mužmi. Z tohto uhlu pohľadu šatka netvorí múr medzi islamom a Západom. Na Západe je šatka skôr otázkou identity než náboženstva.⁴⁷

V islame existuje niekoľko druhov utlačovania žien, ale zahaľovanie tam nepatrí. Je ťažké zistiť, ktorá žena se zahaľuje dobrovoľne, ktorá z donútenia, a ktorá z náboženských dôvodov.

⁴⁴ TAJOMSTVO MUSLIMSKÝCH ŽIEN : <<http://www.extraplus.sk/1101/boj-o-nikab>>.

⁴⁵ Najpresvedčivejším dôkazom je zákaz zahaľovať si tvár pre ženy, ktoré absolvujú púť v Mekke

⁴⁶ DARSH, S. M. An outline of Islamic Family, s. 9.

⁴⁷ BADAWI, J. Postavenie ženy v islame, s. 27.

4. 4. 1 Hidžáb očami západnej kultúry

Západ si vysvetľuje zahaľovanie muslimských žien často krát po svojom a to ako represiu žien a tiež potlačovanie ich sexuality.

Prístup muslimov ku vzhľadu žien a sexualite nevychádza z represie, ale práve naopak zo silného zmyslu pre rozdiel medzi verejným a súkromným.⁴⁸

Nejde o potlačovanie sexuality. Islam má silne vyvinutý zmysel pre jej vhodné smerovanie ako manželstvo a iné väzby zachovávajúce rodinný život a vytvárajúce domov. Európankám sa muslimské ženy javia ako, uzavreté a ostýchavé osoby. No vo svojich domovoch majú záujem byť zvodné, pôvabné pre svojich manželov rovnako ako aj iné ženy vo svete. Zmyselnosť im nie je cudzia. Rozkoš a sexualita, či už mužská alebo ženská, sa drží v súkromí a neukazuje sa ostatným⁴⁹ Jednou z mnohých vecí, ktoré západná kultúra spája nevyhnutne s islamom a islamskou kultúrou sú zahalené ženy. Muslimská žena, ktorá nosí hidžáb, priťahuje veľkú pozornosť okolia. V tejto pozornosti sa skrývajú pocity strachu či fascinovania.

Náboženské dôvody pre nosenie hižábu ako skromnosť, súkromie a ochrana pozná len veľmi málo ne-muslimov.⁵⁰ Medzi muslimami je hidžáb akousi jemnou formou neverbálnej komunikácie, ktorá nesie mnoho správ o náboženskom správaní ženy, ako aj napríklad jej sociálny status, politické presvedčenie či kultúrne pozadie. V ne-muslimskom svete však hidžáb nie je interpretovaný rovnako.⁵¹ Je však zaujímavé, že kresťanské ženy, ktoré žijú v kláštoroch alebo členky rôznych kresťanských rádov nosiace habity, nie sú považované za utláčané ako tie muslimské.

Dôvody, pre ktoré muslimské ženy nosia hidžáb, nie sú výhradne náboženského charakteru ale taktiež sociálne, kultúrne a politické. Veľkú pozornosť priťahujú aj otázky ohľadne rozporu medzi slobodnou voľbou nosenia hidžábu a donútením. Niektorí islamskí učenci tvrdia, že náboženstvo nevyvíja k tomu žiaden nátlak. Vrávia, že Korán prikazuje, rovnako ako ženám tak aj mužom, obliekať sa skromne, pričom ženám dáva možnosť rozhodnúť sa ohľadom pokrývania hlavy.⁵² Muslimské ženy sa stretávajú s opovrhovaním

⁴⁸ BADAWI, J. Postavenie ženy v islame, s. 27

⁴⁹ KLIMKOVÁ, M. Muslimské ženy na Západe: Integrácia a Konfrontácia, s.20.

⁵⁰ BADAWI, J. ref. 47, s. 28.

⁵¹ KORÁN

⁵² KLIMKOVÁ, M. ref 48, s. 21.

a odsudzovaním a to len kvôli odlišnému odievaniu. Aj v súčasnosti sú známe prípady súvisiace s nepochopením a odmietaním závoja a zahaľovania sa muslimských žien. Mnohé muslimské ženy sa necítia byť zotročené alebo utlačované kvôli noseniu šatiek a zahaľovaniu sa. V niektorých prípadoch im práveže tieto odevy pomáhajú a cítia sa byť vďaka nim slobodnejšie a uchránené pred pohľadmi mužov. Ich oblečenie zabraňuje tomu, aby sa na nich ostatní pozerali ako na sexuálne objekty, na „kusy mäsa“.

Často krát je nosenie závoja skôr svetského pôvodu než toho náboženského. Jestvuje mnoho dôvodov, prečo by sa muslimské ženy nemali zahaľovať. Zahrňujú potrebu navrátiť sa do histórie a rolu ženy ako jedného z prostriedkov zmeny, skoncovanie s fyzickými a psychologickými následkami zahaľovania sa, uvedomenie si následkov zahaľovania sa na pracoviskách a pod.⁵³

Z histórie muslimskej spoločnosti sú mnohé prípady keď muslimské ženy nenosili žiadne závoje a nevznikali z toho žiadne problémy. Nosenie závoja bolo skôr podriadené momentálnej politickej situácii.

Zahaľovanie stratilo svoju náboženskú hodnotu a význam a vnímalo sa už len ako zvyk prislúchajúci staršej generácii muslimských žien, matiek, starých matiek, ktorým sa nedostalo spoločenské vzdelanie. Neskôr sa závoj stal znakom sociálnej triedy. Chudobnejšie ženy sa snažili zahaľovaním skrývať svoju chudobu. Závoj bol chápaný ako kultúrny prežitok z minulosti, nazeralo sa na neho len ako na archaický zvyk a bol zbavený svojho predošlého značného významu v islamskej spoločnosti. Samozrejme že sa našli muži, ktorí s tým nesúhlasili a protestovali, keď sa nejaká žena odvážila vyjsť von v minisukni a pod. Ženy, ale mohli navštevovať školy či chodiť do práce bez závoja. Na rozdiel od náboženských predpisov vzťahujúcich sa na dogmy, závoj je len akési historické nabádanie či napomenutie, a preto je možné ho zmeniť. Nenesie žiadne heretické postihy či penalty za jeho nedodržanie⁵⁴

Každý má právo sa obliekať podľa slobodného výberu. Úplne zahalená žena je však celkom iný prípad, pretože skrýva svoju identitu, čo je proti prírode i proti spoločenským pravidlám a malo by to byť zákonom zakázané. Nemá to nič spoločné s islamom, s vierou ani s ľudskými právami. Tvár je identitou človeka a jej skrývaním človek stráca svoju osobnosť a identitu. Navyše, takéto zahaľovanie nie je vôbec zdravé. Ženy, ktoré nosia

⁵³ Arabští historici rozdeľujú predislamskú éru na dve obdobia: prvé končí prelomom 5. a 6. storočia a druhé, tzv. obdobie „nevedomosti“ (džáhilija), datujú od začiatku 6. storočia po narodenie Mohameda okolo roku 571 n. l.

⁵⁴ VOJTIŠKOVÁ, V. Postavení žen v iránské a saúdské společnosti, s.18.

nikáb, trpia akútnym nedostatkom vitamínu D, pretože sú skryté nielen pred svetom, ale aj pred slnečnými lúčmi.⁵⁵

4. 5 Postavenie žien v arabských krajinách – všeobecne od minulosti až po súčasnosť

„Muži majú vyššie postavenie nad ženami preto, lebo Boh dal prednosť jednému z vás pred druhými, a preto, že muži dávajú zo svojho majetku ženám. A ctnostné ženy sú pokorné oddané a strážia skryté, čo Boh nariadil strážiť. A tie, ktorých neposlušnosti sa obávame, varujte a určite im miesto na spanie. A však poslušné, nehľadajte proti nim dôvody. Berte si ich za manželky. Aj ženy také, ktoré sú vám príjemné, dve, tri a štyri; avšak ak sa bojíte, že nebudete spravodlivý, tak si zoberte len jednu.“ (Korán, 4. súra Ženy)

Arabská kultúra sa rodila a rozvíjala medzi troma kontinentami – Áziou, Európou a Afrikou. Pred nástupom islamu bola žena na arabskom poloostrove považovaná za menejcennú a v extrémnych prípadoch až za vec resp. bez žiadnej hodnoty.

Ženy boli odkázané na svojho manžela, ktorý si ich mohol držať alebo opustiť podľa svojej vôle. Ženy boli považované za stelesnenie hriechu, nešťastia a hanby a nenáležali im dedičné ani vlastnícke práva. Boli považované za vec, nie osobu. Žena bola vlastnená ako majetok a bola úplne podriadená manželovi alebo inému mužskému príbuznému. Mohla byť kúpená, predaná alebo zdedená. Ženy nemali žiadne slovo v ekonomických alebo politických záležitostiach, muž mal neobmedzené právo ženiť sa s akýmkoľvek počtom žien. Forma uzavretia manželstva v tomto období mala prevažne zmluvný charakter bez akýchkoľvek náboženských prvkov.⁵⁶ S nástupom islamu sa postavenie žien radikálne zmenilo. Ženská infanticida⁵⁷ bola zakázaná bolo tak ustavené právo žien na život. To dokazujú verše z Koránu : *„Ludia bojte sa Boha, v ktorého mene sa vzájomne prosíte, a dbajte na pravidlá o pokrvných zväzkoch, lebo Boh je nad vami pozorovateľom.“ (Korán 4:1)*

V Koránu existuje veľa ďalších veršov, ktoré utvrdzujú rovnosť mužov a žien. Obaja majú rovnaké práva a povinnosti a obaja sú rovnako zodpovední za svoje činy. Islam, na rozdiel od judaizmu a kresťanstva, neobviňuje Evu z prvotného hriechu. Obaja

⁵⁵ TAJOMSTVO MUSLIMSKÝCH ŽIEN : <<http://www.extraplus.sk/1101/boj-o-nikab>>.

⁵⁶ KROPÁČEK, L. Duchovní cesty, s. 12.

⁵⁷ KROPÁČEK, L. ref. 55, s. 13.

mali rovnaký poddiel vinny. *“Kto konal dobré skutky, či muž alebo žena a je veriaci, doprajem mu dobrý život a odmením ho podľa zásluhy za jeho dobro. “* (Korán 3:195) Postavenie ženy v islame nepredstavuje žiaden väčší problém. Postoj Koránu rovnako ako aj postoj prvých muslimov svedčí o tom, že žena je rovnako životne dôležitá ako je aj muž a nie je od neho ani horšia. Korán pripisuje mužom len dominantnejšiu rolu. *“A majú toľko práv, koľko je na nich a muži majú nad nimi viac zodpovednosti. “* (Korán 2:228)

Islam ako jediné náboženstvo dal žene práva a výsady.⁵⁸ Islam ženu uznáva za plne rovnoprávneho partnera muža v rozmnožovaní ľudstva. Muž je otcom a žena matkou a sú dôležití pre vytvorenie nového života. Žena je rovnoprávna s mužom v zdieľaní osobných a spoločných povinností a tiež v získavaní odmeny za svoje skutky. Je považovaná za nezávislú osobu obdarenú ľudskými vlastnosťami a hodnú duchovných potrieb. Jej ľudská prirodzenosť nie je o nič menšia ani väčšia než prirodzenosť muža. Je rovnoprávna s mužom čo sa týka prístupu ku vzdelaniu a vedeniu. Keď islam muslimom nariaďuje, aby sa vzdelávali, nerobí rozdiely medzi pohlaviami. Mohamed prehlásil, že povinnosťou každého muslima je zaujímať sa o vzdelanie bez ohľadu na to, či sa jedná o ženu alebo muža. Žena má právo na slobodu názoru rovnako ako muž. Jej rozumné názory sa berú do úvahy a nespochybňujú sa len kvôli tomu, že ide o názor ženy. Islam umožňuje ženám rovnaké práva uzatvárať zmluvy, podnikat', zarábať a mať oddelené vlastníctvo. Ak sa dopustí žena nejakého priestupku, jej trest nie je ani väčší ani menší než ten trest, ktorý by bol v podobnej situácii udelený mužovi. Ak sa jej stala krivda alebo jej bolo ublížené, má rovnaké právo na náhradu ako aj muž, ktorému by sa stalo niečo podobné. Okrem toho, že islam uznáva ženu ako rovnocennú bytosť s mužom, taktiež jej priznáva právo na podiel z dedičstva. Bez ohľadu na to či je daná žena matkou, dcérou, manželkou či sestrou, stále dostáva istý podiel z majetku zosnulého príbuzného. Muž je osoba, ktorá je plne zodpovedná za starostlivosť o svoju ženu, svoju rodinu a ostatných svojich príbuzných. Podľa zákona má povinnosť prijímať celú finančnú zodpovednosť a živiť podľa toho osoby, ktoré sú na ňom závislé. Tiež je jeho povinnosťou prispievať na rôzne spoločenské záležitosti.⁵⁹

Islam a muslimská spoločnosť sú v dnešnej dobe veľmi diskutované témy. Knihy, filmy o muslimských ženách, v ktorých majú tragické osudy si získavajú stále väčšiu

⁵⁸AL-ABSIOVÁ, E.: Postavenie ženy v arabskej kultúre, s. 13.

⁵⁹ Sunna (doslova „zvyklosť, obvyklý spôsob konania a správania“) predstavuje súbor záväzných noriem správania stanovených na základe nasledovaniachodných skutkov proroka Mohameda. Sunna ako druhý zdroj islamu upresňuje predpisy ustanovené v Koráne

popularitu. Na základe toho si veľa ľudí urobí svoj názor na túto problematiku. Postavenie ženy v islame závisí na veľa faktoroch a to : miera religiozity v rodine, komunita v ktorej žije, ekonomická situácia....atď.⁶⁰ V muslimských krajinách žijú ženy, ktoré trávajú svoj život prevažne za múrmi svojich domov, ale aj v muslimských krajinách žijú aj aktívne ženy, ktoré sa venujú svojim záľubám, stretávajú sa s mužmi. Prototyp „typickej muslimskej ženy je ťažké zovšeobecniť, ale z pohľadu Západnej spoločnosti postavenie muslimských žien je stále problematické.

4. 5. 1 Vzdelanie a účasť na verejnom živote

Islamskí učitelia upozorňujú, že slovom *ikra* („čítaj“) sa začínajú mnohé súry Koránu. Tento imperatív považujú za výzvu k vzdelávaniu, nakoľko v danom historickom období prevládala negramotnosť.⁶¹ Arabské kultúrne dedičstvo predislamského obdobia, Korán a *sunna* (súbor islamského zvykového práva⁶²) tvoria základy arabsko-islamskej kultúry.⁶³ Analýza situácie vo vzdelávacom systéme sa teda ponúka ako vhodný úvod do tejto problematiky, pretože vzdelávanie predstavuje dôležitý nástroj spoločenských zmien v oblastiach ako ekonomická aktivita žien, ich participácie na trhu práce a najmä na vrcholných pozíciách ako v súkromnej sfére, tak v štátnej správe a štátnych inštitúciách. Nerovný prístup k vzdelaniu je v islame jedným z najrozšírenejších problémov v oblasti ženských práv. Problém nie je len na strane škôl, ale často na strane rodičov, ktorí dievčatám štúdium neumožňujú. Bez vzdelania sa ženy môžu len ťažko uplatniť v spoločenskom živote. Hoci už v mnohých islamských štátoch je prístup k vzdelaniu a možnosť spoločenského uplatnenia na vysokej úrovni, existujú štáty, ktoré obmedzujú verejnú činnosť žien dokonca právne. Súčasný stav v islamských spoločnostiach sa v tomto extrémne líšia štát od štátu. Na základe štatistík organizácie Unesco je v Egypte len 59% gramotných žien. V Maroku 39%, v Pakistáne 36% v ostatných arabských krajinách prevládajú gramotné a vzdelané ženy.⁶⁴

Vzdelanie žien pre spoločnosť je veľmi dôležité. Ženy majú príklad predovšetkým vo svojich rodinách, kde boli svedkom, že žena bez vzdelania pasívne odkázaná na pomoc

⁶⁰ KLIMKOVÁ, M. Muslimské ženy na Západe: Integrácia a Konfrontácia. s. 20.

⁶¹ ČO JE ISLAM ?, < <http://www.islamweb.sk/stranky/islam.htm#muhammad>>.

⁶² ČO JE ISLAM ?, ref. 60.

⁶³ AHMED, L. Women, tender and Islam: Historical rous of a modern debate, s. 15.

⁶⁴ AHMED, L. ref. 62, s. 16.

ostatných, pretože nevie vziať život do vlastných rúk. Pasívnou úlohou, islam žene neukladá. Znáмым faktom je, že prvá Mohamedova žena Chadžídža bola vzdelaná podnikateľka, ktorá živila rodinu, zatiaľ čo Mohamed sa venoval filozofickej činnosti. Napriek tomu však mnoho súčasných moslimov odmieta vzdelávať svoje dcéry a tie potom sú potom neskôr odkázané na svojich manželov.

Najproblematickejším štátom je Saudská Arábia. Nielenže tu prísne platí islamské právo, ale predovšetkým tento štát financuje madrassy, školy a fundamentalistické organizácie v ďalších štátoch sveta. Ďalším problémom sú školy Koránu, ktoré sú väčšinou iba biff'ovaním "náboženských právd".⁶⁵ V Egypte prvé ženy získali vysokoškolský titul už v roku 1929. V roku 1949 bolo v krajine 4000 žien s univerzitným diplomom a v roku 1960 už 24 000. Po roku 1950 bolo stredoškolské a vysokoškolské vzdelanie zadarmo. Ženy bez vzdelania sa nemôžu plne participovať ani na politickom rozhodovaní a podľa správ organizácie UNESCO má ich vylúčenie z verejného života za následok aj zníženie výkonu ekonomiky daného štátu. Vzdelaná žena môže byť úspešná žena a je pravdepodobné, že deti takýchto žien budú mať radi spoločnosť, v ktorej žijú. Ak sa muslimom žijúcim na západe poskytne vzdelanie, je vyššia pravdepodobnosť, že budú tolerovať západné hodnoty. Vzdelané ženy sa naučia poznať aj vlastnú hodnotu, a pokiaľ budú obmedzované vo svojich právach, vedia, že existuje právny rámec, v ktorom nájdu pomoc.

Islam ako náboženstvo dáva ženám právo na nezávislý podnik, obchodovanie, alebo prácu, ktorá nie je v rozpore s ženskosťou, alebo nezneužíva dôstojnosť. Napríklad ošetrovanie, pôrodníctvo, učiteľstvo a iné sociálne služby.

1. Práca nesmie pohltiť všetok čas, aby mal čas plniť rolu matky a manželky
2. Ich kariéra nesmie byť v rozpore s jej prirodzenosťou
3. Mnoho hadíth radí, aby sa ženy vyhýbali krásleniu a parfumovaniu pokiaľ pracujú mimo domov
4. Nemali by tráviť čas osamote s cudzími mužmi
5. Zabúdať na svoje náboženstvo a napodobňovať Západ⁶⁶

⁶⁵ KŘIKAVOVÁ, A. a kol. Islám: Ideál a skutočnosť. s. 10.

⁶⁶ KLIMKOVÁ, M. Muslimské ženy na Západe: Integrácia a Konfrontácia. s. 20.

Muslimská žena, ale nie je povinná zarábať a chodiť do zamestnania. Jej primárnou funkciou je starosť o rodinu a domácnosť. Mužovi pripadá úloha poskytovať obživu rodine. Islamský postoj k zamestnaniu ženy je naozaj odlišný od západného. Na Západe nie je postavená žiadna hranica, obaja sú nútení hľadať si a vykonávať prácu a podporovať svoju rodinu. Kultúrny prehľad a intelektuálny rozvoj nie sú dosiahnuteľné jedine prostredníctvom kariéry. Je možné ich dosiahnuť aj rozsiahlym vzdelávaním, čítaním a stretávaním sa so vzdelanými ľuďmi. Je smiešne, že mnoho ľudí si myslí, že rada monotónnych manuálnych profesií by mohli zvýšiť intelektuálnu kapacitu žien

4. 5. 2 Právne postavenie žien v islame

Žena pred islamom, v neislamských spoločnostiach bola zbavená práva na vlastnú úctu. Islamské zákonodarstvo plne uznáva právo ženy na jej vlastný majetok, nehnuteľnosti a iné formy vlastníctva. Toto právo nepodlieha žiadnej zmene, t.j. nezávisí od toho, či je vydatá, alebo slobodná. Má plné právo predávať, kupovať, prenajímať ktorúkoľvek formu svojho vlastníctva. V islamskom práve sa nikde neuvádza, že žena stojí nižšie len preto, že je ženou. Treba pripomenúť, že dané práva sa vzťahujú na jej majetok pred svadbou, ako i na majetok získaný potom.⁶⁷

Islam prinavrátil žene právo na dedičstvo. Ved' v niektorých kultúrach bola ona sama objektom dedičstva. Podľa islamu dedičstvo patrí výlučne jej, nik si naň nemôže činiť nárok, ani otec ani manžel.⁶⁸ V Koráne je zoslané: *„Mužom prináleží podiel z toho, čo zanechali rodičia a blízki a ženám prináleží podiel z toho, čo zanechali rodičia a blízki . Podiel z toho (čo zanechali, bez ohľadu na to, či je toho málo alebo veľa, je podielom povinným.“* *“Korán (4:7)*

Svedectvo pri súdnych sporoch

Výpoveď jedného muža sa rovná svedectvu dvoch žien. V Koráne sa píše *„A žiadajte svedectvo dvoch svedkov z mužov vašich, a ak nemáte dvoch mužov, potom vezmite jedného muža a dve ženy z tých, ktoré uznáte za vhodné svedkyne; aby, keby jedna z nich sa zmýlila, druhá jej mohla pripomenúť... „ (2:282).*

⁶⁷ KRIVENKO, E. Y. Women, islam and international law...,s. 98.

⁶⁸ KRIVENKO, E. Y. ref. 66, s. 100.

Navádza na to, že v minulosti sa väčšinou muži venovali ekonomickým aktivitám, ženy nemali dostatočné skúsenosti. V súčasnosti všetky obmedzenia ohľadom svedctva žien strácajú význam, nakoľko ženy sú samostatné a úspešne konkurujú mužom.

Sexuálny život a cudzoložstvo

Cudzoložstvo patrí k najhorším hriechom, ktoré sa muslim môže dopustiť. Predpokladá sa, že polygamia je tzv. ústupok, kde sa legálnou cestou dá zamedziť obš'astňovaniu s inými partnermi, než s tými, s ktorými sme v manželskom zväzku. Tí, ktorí sa dopustili cudzoložstva, sú ukameňovaní alebo zbičovaní. Podľa koránskych veršov je cudzoložstvo dokazané len vtedy, keď je dosvedčené štyrmi dôverihodnými mužmi bezúhonnej povesti.. Islamské právo nepočíta so sexuálnym životom pred manželským zväzkom. *„Cudzoložnicu a cudzoložníka zbičujte, každého z nich sto ranami! A nech vám ich nie je ľúto, s ohľadom na náboženstvo Božie... (24:2). A jedine Bohu patrí rozhodnutie o pokání tých, ktorí sa dopustili zlého z nevedomosti a potom sa kajúcne obrátili v krátkom čase. Tým Boh veru odpustí. A Boh je vševediaci a múdry., (4:21).* Prorok Mohamed tvrdil, že sex má prinášať manželom radosť a potešenie.

Dedičské práva

Pred islamom, ženy nemohli vôbec dediť. S nástupom islamu, prišiel aj nový systém dedenia, ktorý priznal právo dediť ženám. Takto bolo potvrdená dôležitosť ich postavenia a materiálna solidarita v rámci rodiny. Dedičské právo v islame sa opiera o ustanovenia v Koráne. *„A Boh vám stanovil o deťoch vašich toto: synovi podiel rovný podielu dvoch dcér; ak je dcér viac ako dve, patria im dve tretiny toho, čo zanechal. A ak je dcéra len sama, vtedy jej patrí polovica... (4:11). Nasledujúce verše veľmi podrobne stanovujú dedičské podiely ďalších najbližších príbuzných., (4:12-15).* Povinnosťou muža je zabezpečiť materiálne aj finančne svoju rodinu a blízkych príbuzných ak sú v núdzi. Podiel, ktorý prislúcha žene z dedičstva vo väčšine prípadov je polovičný, ale bez náznaku, že ona sama je hodna polovice muža. Muž je plne zodpovedný za vydržovanie svojej manželky, svojich detí a niekedy aj príbuzných, hlavne žien. Zodpovednosti sa nezrieka, ani ju neredukuje aj napriek majetku manželky, či už získaného prácou, prenajímaním, ziskom alebo inými legálnymi prostriedkami.

Na druhej strane je žena oveľa viac zabezpečená a zvýhodnená po finančnej stránke, lebo je menej zaťažená nárokmi cudzej osoby na jej majetok. Jej majetok pred svadbou sa neprenáša na jej manžela. Nie je povinná financovať svoju rodinu po svadbe. Manželka má právo na mahr, ktorý dostane pri svadbe. Ak sa rozvedie, môže dostať výživné od bývalého manžela (pokiaľ by dostala spoločne splodené deti do opatery). Pri skúmaní dedičného práva v rámci islamského zákonodarstva možno si všimnúť nielen spravodlivosť, ale aj dostatok súcitu k ženám.⁶⁹

Zlá interperácia Koránu, vzťahujúca sa k islamskému systému dedenia hovorí o nerovnom podiele pre syna a dcéru. „*A rodičom jeho: každému z nich jedna šestina toho, čo zanechal [ich syn]... (4:11). Ak muž alebo žena zanechajú dedičstvo po bočnej línii a majú brata alebo sestru, potom každému z oboch patrí jedna šestina.* Korán v týchto prípadoch nerobí rozdiel medzi mužom a ženou.

4. 6 Feminizmus v arabskej kultúre

Feminizmus predstavuje hnutie, ktoré sa snaží zlepšiť postavenie žien. Islamský feminizmus sleduje predovšetkým prevažne otázky súkromnej sféry – zahaľovanie, izoláciu žien, právo na vzdelanie, usilujú sa dosiahnuť zrovnoprávnenie žien. Súčasné arabské ženy požadujú rovnoprávnosť nie len v osobnom a sociálnom živote ale aj vo verejnej a politickej oblasti. Islamskej feministky bojujú aj za rovnaké možnosti prejavovať svoju vieru ako majú muži. Príslušníčky feministických islamských hnutí stoja pred neľahkou úlohou, ktorým je usilovanie sa o zrovnoprávnenie postavenia žien s mužmi, čo samo o sebe odporuje koránu, kde muž a žena si nemôžu byť rovní. učeniu⁷⁰. Islamské feministky bojujú predovšetkým za rovnaké možnosti prejavovať svoju vieru tak ako ju majú muži. Podľa nariadenia Saudsko arabskej vlády sa môžu ženy pod 45 rokov zúčastniť púte do Mekky len v sprievode niektorého z mužských príbuzných.

Podľa feministických predstaviteľov sa na mnohoženstvo môžeme pozrieť aj z iného uhla pohľadu. Koránsky text vyjadrujúci sa k mnohoženstvu nie je možné brať ako sociálny rozkaz, ale ako možnosť, ktorú treba aplikovať najmä v situáciách, kedy je ohrozená sociálna skladba spoločnosti. Amina Wadud, profesorka islamského práva, zakladá svoj odsudzujúci názor na polygamiu na základe rozdielu, ktorý je viditeľný medzi

⁶⁹ ČO JE ISLAM ?, < <http://www.islamweb.sk/stranky/islam.htm#muhammad>>.

⁷⁰ AL-SBENATY, A. Manželstvo islame, s. 45.

perspektívami sobáša pre ženy v ranom islame, kedy sa predovšetkým vydávali kvôli finančnému zabezpečeniu a súčasnosťou, keď sú ženy finančne sebestačné.⁷¹

Ženy sú v súčasnosti postavené skôr na odpor mnohoženstvu, pričom sa na polygamiu pozerajú ako na súčasť starej tradície, ktorej aplikovanie do spoločenského života v 21. storočia nie je žiaduce, ale skôr krok späť.

Sociálna situácia sa veľmi rýchlo mení, ženy už nie sú tak často závislé na ekonomickej pomoci od mužov, preto mnohoženstvo nie je zo strany žien vítané s otvorenou náručou, ale skôr je posudzované ako degradovanie - ženy ako ľudskej bytosti.⁷² Kolískou arabského feminizmu je Egypt. Zlá hospodárska situácia dala do pohybu zásadné spoločenské a kultúrne zmeny. Vláda umožnila ženám vzdelanie tak, aby sa Egypt mohol transformovať na modernú spoločnosť.

Pokroková Huda Šaaráwi, známa egyptská feministka, ktorá využila svoje jazykové schopnosti a vplyv manžela v osvetovej aktivite. Incioavala prednášky, viedla útulok pre chudobných, kde sa nevzdelané ženy učili starať o rodinu, deti a domácnosť. Šaaráwi, stála aj v prvej demonštrácii žien proti britskej okupácii.⁷³ Jej angažovanosti presiahli hranice Egyptu a ovplyvnili ženy aj mužov v celom arabskom svete.

Margot Badran sa radí medzi najvýznamnejšie znalkyne islamského feminizmu (*Feminism in Islam: Secular and Religious Convergences*). Islamský feminizmus odmieta polarizujúci prístup, snaží sa obhájiť rodovú rovnosť a sociálnu spravodlivosť. Badran tvrdí, že stretnutie sekulárneho a náboženského feminizmu je produktom nedostatku historických znalostí alebo ide o politicky motivovaný prístup, ako sa vyhnúť širšej solidarite medzi ženami.

“Zahalit' sa alebo zomrieť” uviedol iracký básnik Sudkí az-Zaháwí (1908), ostro kritizoval oddelenie mužov od žien. Zastával rodovú rovnosť a proti mužskej dominancii argumntoval „... zvieratá sú silnejšie ako muži, mali by mať teda aj väčšie práva nad nimi?”⁷⁴

Súčasný arabský intelektuáli buď prezentujú tradičné chápanie islamu, kde v Koráne nevidia prekážku pokroku a zlepšenia postavenia ženy alebo tzv. moderný

⁷¹ Prvý ženský časopis *al-Fatát* (Dievča) vydala v roku 1892 Hind Nawfal.

⁷² TABOULSI, F. *The revolution is here to stay*, s. 90.

⁷³ AL-ABSIOVÁ, E.: *Postavenie ženy v arabskej kultúre*, s. 15.

⁷⁴ AL-ABSIOVÁ, E. ref, 72. s. 16

islamský diskurz nadväzujúci na liberálnych reformistov a prezentujú vlastné interpretácie náboženských textov.

Renomovaní učenci (*šejchovia*) sú pozývaní do rôznych diskusií, kde prezentujú svoje názory. Každý vyjadruje názor z vlastného pohľadu, ktorého výsledkom sú často protichodné výklady náboženských pokynov. Sajjid Mutawallí ad – Darš sa tiež pokúšal zosúladiť islamské učenie s modernitou. Snažil sa nájsť nové vysvetlenia a riešenia špecifických islamských otázok. Jeho cieľom bolo spojiť islamskú erudovanosť so západnou skúsenosťou.⁷⁵

Súčasný arabský feminizmus predstavuje mnoho názorov a postojov. Najznámejšie arabské autorky sú Leila Ahmad, ktorá prednáša v USA, saudskoarabská sociálna antropologička Mai Yamani, ktorá študovala v Európe, a egyptská profesorka politológie a blízkovýchodných štúdií Mervat Hatem, prednáša v USA. Predstaviťky islamského feminizmu riešia otázky postavenia žien, o autenticite Koránu nepochybujú, vyzývajú však k reforme právnej vedy (ako ľudského výtvoru) v súlade s podmienkami modernej doby. Žiadajú využívanie *idžtihádu*, - voľná interpretácia náboženských pokynov, ktorá umožňuje reagovať na potreby súčasnej praxe. Problém nie je v náboženstve, ale vo výklade náboženských textov. Doterajšie interpretácie boli založené na patriarchálnom prístupe muslimských extrémistov, ktorí nezohľadňovali emocionálne potreby žien. Je islamský svet - svet mužov ?

⁷⁵ AL-ABSIOVÁ, E.: Postavenie ženy v arabskej kultúre, s. 15.

5 INTEGRÁCIA MUSLIMOV V ZÁPADNÝCH KRAJINÁCH

Dnešné politické a verejné diskusie riešia otázku, či je vôbec možné, aby muslim prijal hodnoty západu a prispôbil sa im. Od 11. septembra, práve vtedy začala ostrá polemika o tom či krajiny, ktoré uplatňujú politiku kultúrneho pluralizmu sa nehrajú s ohňom, keďže nevenujú veľkú pozornosť vzrastajúceho počtu islamských obyvateľov.⁷⁶

Média každý deň zaplňujú správy o trestných činoch s náboženskými motívmi, spáchaných na ženách, ktoré právny systém nedokázal ochrániť. Jeden z najlepších spôsobov, ako zlepšiť práva žien v súčasnej dobe je - integrácia. Ženy, ktoré sú nevzdelané, alebo nemajú prístup k vzdelaniu, neovládajú jazyk v krajine v ktorej žijú nedokážu presadiť svoje záujmy.⁷⁷ Podľa môjho názoru problémom je že muslimskí prisťahovalci udržiavajú styky s ostatnými európskymi muslimami. Aby došlo k integrácii muslimov na Západe je potrebné aby sa vzdali islamskej tradície. Západ by mal vyvíjať väčší nátlak! Preto aj súhlasím so zákazom všetkých náboženských symbolov vo francúzskych školách. Každý si týmto uvedomí, že ak nebudem rešpektovať štát, štát nebude rešpektovať moju vieru.

Islam postráda dôležité hodnoty ako politické slobody, sloboda tlače, sloboda prejavu, rovnosť žien a mužov, homosexuálov a heterosexuálov. Najmä ženy, ktorých sa porušovanie základných ľudských práv týka, nie sú schopné pochopiť, že integrácia by bola pre ne a pre ich deti len krok vpred.⁷⁸ Nakoniec v rámci sebazáchovy presvedčia samy seba, že sú pyšné na to, aký život žijú. Nestačí teda len podporovať islamských reformátorov, ale zamerať sa tiež na vytvorenie siete štátnej výchovy a kontroly. Vyškoliť sociálnych pracovníkov, ktorí by chápali pocity týchto žien a pomohli im nájsť cestu z klietky. Napríklad absencia sexuálnej výchovy v muslimských školách.

Integrácia muslimov na západe privedie muslimov k prijatiu niektorých dôležitých západných hodnôt a tak aj k zlepšeniu ženských práv. Povinnosťou štátu je, aby stanovil presné podmienky a pravidlá, ktoré budú smerovať k integrácii. A preto, západné štáty by mali podporovať snahy muslimských reformátorov, vytvoriť byrokratický systém kontrol a prevencie, ktorý by poskytol ochranu muslimským ženám.

⁷⁶ AHMED, L. Women, tender and Islam: Historical rous of a modern debate, s. 18.

⁷⁷ AHMED, L. ref. 75, s. 19.

⁷⁸ AHMED, L. ref. 76, s. 20.

Na druhej strane veľa európskych krajín má problém prijať integráciu muslimov. S integráciou prichádza veľké množstvo problémov. V Nemecku bol prijatý zákon, ktorý hovorí že muslimské ženy, ktoré chcú migrovať, lebo sa chcú stať manželkami už prisťahovalých muslimov, musia mať minimálne 18 rokov, musia ovládať základy jazyka krajiny do ktorej migrujú.⁷⁹ Vývoj je v každom štáte na trochu inej úrovni, ale všeobecne sa dá povedať, že väčšina stredovýchodných národov sa priblížila alebo sa blíži k tomu, aby prijala politický jazyk západu ohľadne ľudských a politických práv mužov a rovnako tak i žien.⁸⁰

Na základe výskumov z roku 2011 integrácia muslimov v západnej spoločnosti zlyhala. Dôvodom je, že väčšina muslimov nespĺňa základné predpoklady, aby sa stali členmi a cítili sa ako doma v neislamských spoločnostiach. Integrácia nepredstavuje pre nich žiadne riziko sociálnej, alebo kultúrnej izolácie, pretože majú kopu príležitostí žiť medzi sebou v paralelnej spoločnosti, kde majú podobné zdieľané kultúrne normy.⁸¹ Muslimské komunity sa pozerajú na skutočnú integráciu - vrátane uplatňovania základných ľudských práv a slobôd, slobodným výberom šiat, sexuálnych partnerov, náboženstva, miesta života, štýlu a pod - ako formou náboženskej a/alebo kultúrnej apostázy. Kultúrna a vzdelanostná úroveň našej hi-tech spoločnosti je veľmi vysoká.

Na Západe sa od vás očakáva, že ste schopný regulovať vaše správanie bez idey agresívneho Boha, hrozného pekla, neustálej sociálnej kontroly a agresívnych mužských autorít, aby definovali hranice toho, čo je a čo nie je akceptovateľné a sami sa motivovali voči konštruktívnym činom.⁸²

Muslimské ženy sú často vystavované slovným útokom, ako aj diskriminácii pri zamestnávaní a bývaní. Upodozrievavé postoje vzrástli po teroristických útokoch. Umiernení a mierumilovní muslimovia sú potrestaní pre názory a činy hŕstky extrémistických muslimov, ktorí hlásajú násilie a neznášanlivosť.

Muslimky zdôrazňujú, že islam má vždy na mysli ochranu dôstojnosti ženy. Napríklad dámske oddelenia vo vlakoch, alebo autobusoch, ktoré majú chrániť pred nevhodnými dotykmi v tlačeniciach. Islamské pravidlá a chovania sú lepšie než uvoľnená západná morálka. Súčasná situácia medzi Islamským svetom a Západom ako aj nedostatočná

⁷⁹ JE MOŽNÁ INTEGRÁCIA: < <http://blogeurabia.parlamentnilisty.cz/articles/678-preco-integracia-muslimov-zlyhala-.aspx>>.

⁸⁰ AHMED, L. Women, tender and Islam: Historical rous of a modern debate, s. 20.

⁸¹ JE MOŽNÁ INTEGRÁCIA ref. 78.

⁸² JE MOŽNÁ INTEGRÁCIA ref. 80.

integrácia moslimov v Európe je odrazom zlyhania vzájomnej komunikácie a nesystematického integračného prístupu západných krajín k prvým moslimským prisťahovalcom.⁸³

Prítomnosť islamu v politických dejinách Európy je dôležitou súčasťou zložitého a mnohotvárneho civilizačného procesu. Dnešný stav moslimov v Európe je podľa Kropáčka produktom dvoch rozdielnych procesov. Prvý nadväzuje na expanziu Osmanskej ríše a na historické tlaky od východu a juhovýchodu, výsledkom ktorého sú dnešné moslimské komunity na Balkáne a v post sovietskych republikách. Druhý proces migračného typu vznikol v minulých desaťročiach v západnej a severnej Európe rozsiahlym prisťahovalectvom.⁸⁴

Tabuľka 2 Islamizácia Európy

Krajina	Počet moslimov	Počet moslimov v %
Turecko	63 mil.	99
Rusko	26,5 mil.	18
Francúzsko	3 mil.	5,1
Nemecko	3 mil.	3,6
Albánsko	2 mil.	65
Srbsko + Čierna Hora	1,9 mil.	18
Bosna a Hercegovina	1,7 mil.	44
Bulharsko	830 tis.	10
Veľká Británia	822 tis.	1,4
Macedónsko	600 tis.	30

Zdroj: PAULIAKOVÁ, I. Islamizácia Európy.

⁸³ ELIAŠOVÁ, M. Islam a Západ, s. 928.

⁸⁴ ELIAŠOVÁ, M. ref. 82, s. 930.

Tabuľka 3 Islamizácia Európy

Krajina	Počet muslomov	Počet muslimov v %
Španielsko	600 tis.	1,5
Grécko	212 tis.	2
Dánsko	200 tis.	3,6
Šajčiarsko	160 tis.	2,2
Cyprus	142 tis.	19
Belgicko	100 tis.	1
Rakúsko	82 tis.	1
Slovinsko	50 tis.	2
Chorvátsko	45 tis.	1
Maďarsko	38 tis.	0,04

Zdroj: PAULIAKOVÁ, I. Islamizácia Európy.

5. 1 Problematika západného prístupu k muslimkám

Západ sa často pozerá na muslimky stále len ako na chudinky, ktoré potrebujú pomôcť. Muslimské ženy, ktoré vyrastajú na Západe berú za samozrejmosť myslieť a veriť v čokoľvek chcú, predovšetkým právo hovoriť a písať otvorene o ich myšlienkach a viere.⁸⁵ V súčasnosti sa začína hovoriť o “ženskom islame“, jedná sa o islam, ktorý vyznáva tradície v súlade s dobou a miestom, individuálne a v súkromí, skôr podľa etického hlasu ako písaných pravidiel. Jocelyne Cesari dáva vo svojej knihe príklad “Môžem byť muslimkou a zároveň sa zúčastniť na každom aspekte sociálneho, kultúrneho a politického života, ak by som pritom nosila šatku, moja individualita by pod ním zmizla.”⁸⁶

Snaha západných feministiek presvedčať muslimky, aby sa v rámci zlepšenia svojich práv vzdali celje svojej kultúre je nereálna. Utláčanie muslimiek na Západe je prezentované až veľmi negatívne za účelom obhájiť neznášanlivosť voči arabom a muslimom. Muslimské ženy na Západe sa snažia aktivizovať vytvárajú rôzne krúžky,

⁸⁵ KROPÁČEK, L. Islám a západ: Historická pamäť a súčasná krize, s. 10.

⁸⁶ BADAWI, J. Postavenie žien v islame, s. 28.

spolky zaoberajúce sa Koránom. Vedú islamské centrá, organizujú rôzne podujatia, vyučujú triedy a pod. Účasť na aktivitách konajúcich ponúka muslimským ženám možnosť dostať sa z domu, socializovať a ukázať svojim deťom dôležitosť praktizovania islamskej viery aj mimo domov.⁸⁷

Na Západe návštevy v mešitách len mužskou záležitosťou, ale stávajú sa rodinnou udalosťou. Veľa mešít organizuje spoločenské podujatia, a to hlavne počas náboženských sviatkov. Snažia sa vytvoriť komunity, aby nimi nahradili muslimským rodinám žijúcim na Západe ich široké rodiny, ktoré sú od nich tak veľmi vzdialené.⁸⁸

Svet sa stáva multináboženský. Prevláda ekonomická a kultúrna globalizácia. Je to obzvlášť markantné na rýchlosti šírenia islamu. V Spojených štátoch amerických žije už niekoľko miliónov muslimov. Sú to americkí občania, ktorí sa taktiež podieľajú na raste spoločnosti a ekonomiky.⁸⁹

V Európskych krajinách je podiel muslimov tiež vysoký, prichádzajú kvôli práci, či vzdelaniu. Vyskytujú sa tu aj vojnoví utečenci, alebo osoby, ktoré hľadajú azyl. Ženy len zriedka migrovali, a preto migrácia muslimských žien je zväčša spojená s migráciou ich mužských príbuzných (otcovia, bratia, manželia a pod.).

Normalizácia a integrácia, závisí na tom či, západ bude ochotný urobiť kompromis. V procese zoznamovania sa Západu s islamom, zohrávajú veľkú úlohu muslimskí intelektuáli. Ich cieľom je dokázať, že islam je racionálne náboženstvo. Islam je náboženstvom, ktoré začína výzvou „Čítaj“? Naproti tomu, kresťanská dogma je založená na „tajomstvách a záhadách“ a extra – rozumových, gnostických konceptoch. Je to islam, ktorý podobne ako (neskôr) európska filozofia (zvlášť Hume a Kant) popieral existenciu prírodného zákona príčinné súvislosti a je to islam, ktorý zostáva vedomý filozoficky nerozlúšiteľnej dilemy medzi predurčením a zodpovednosťou: vlastnosti logiky, ktoré by mal západný intelektuálny svet kladne oceniť.⁹⁰

Príliš mnoho prisťahovalcov z muslimského sveta praktizuje svoje náboženstvo pevne daným spôsobom, striktno zachovávajúcimi zákony, čo pôsobí viac dojmom rutiny než svojim duchovným významom, takže islam v kresťanskom prostredí nie je chápaný a uznávaný ako živá viera, ktorá uspokojuje duševné túžby „emancipovaného“ jedinca.⁹¹

⁸⁷ HIRSI, A. The cage of virgin an emancipation proclamation for women and islam, s. 100.

⁸⁸ HIRSI, A. ref. 87, s. 100.

⁸⁹ ČO JE ISLAM ? < <http://www.islamweb.sk/stranky/kniznica/Clanky/107.htm>, >.

⁹⁰ ČO JE ISLAM ?, ref, 88.

⁹¹ ČO JE ISLAM ? ref, 89.

Muslimskí vzdelanci majú taktiež najviac ešte jednu dôležitú úlohu: Iba oni môžu vyvinúť organizačnú infraštruktúru potrebnú pre muslimské komunity na Západe, právne sa šíriacu na základe s dohodami s miestnymi úradmi a iba oni môžu poskytnúť nevyhnutnú literatúru pre účinné vyzývanie k islamu a šírenie jeho odkazu.

Znovu a znovu sa ukazuje, že knihy, prichádzajúce z muslimského sveta sú zvyčajne pre európskeho čitateľa nevhodné. Je tu množstvo ďalších dôvodov, ako je napríklad ich nesprávny preklad. Ďalším príkladom dôležitosti islamských vzdelancov je to, že muslim, vychovávaný v západnej kultúre môže lepšie vedieť, ako sa západní ľudia „motivujú“, aké sú ich problémy a z čoho majú strach a obavy. V tejto súvislosti je pre budúcnosť islamu na Západe potrebné a možno tiež rozhodujúce, aby muslimskí intelektuáli vysvetlili islamský postoj k trom nasledovným bodom: ženské práva, ľudské práva a demokracia.⁹²

5. 2 Udržiavanie viery na Západe v praxi

5. 2. 1 Muslimské ženy mimo domovov

Asimilácia prisťahovalcov s obyvateľstvom po stránke etnickej, kultúrnej je zdĺhavý proces. Muslimské ženy sa stretávajú s veľkými ťažkosťami, spojenými s prítahovaním do novej krajiny. Pocit opustenosti, samoty a tým pádom sa snažili nejakým spôsobom udržať spojenie s rodnými krajinami. Väčšina muslimských žien, ktoré emigrovali mali problémy s hostiteľskými jazykmi, z toho dôvodu s ťažko hľadali prácu.⁹³ Muslimské ženy na Západe čelia mnohým zrážkam, ktoré ovplyvňujú ich život v hostiteľskej krajine.

Ženy sa snažia hľadať nový moderný islám, ktorý môžu uplatniť v bežnom živote. Jedná sa hlavne o zahaľovanie ako najviditeľnejší symbol, ktorým sa muslimky na prvý pohľad líšia od západných žien. Mnoho muslimských žien nosí tradičné oblečenie zahaľujúce ich telá. Častejšie dajú prednosť klasickým odevom akoby sa prispôbili a nosili moderné oblečenie.⁹⁴ Muslimky sú väčšinou hrdé na svoj odlišný odev, pretože veria tomu, že je časťou ich islamských povinností. Vďaka tomuto odevu tieto ženy, pripisujú výhodu zamestnať sa kde chcú bez toho aby to vysvetľovali doma.

⁹² ČO JE ISLAM ? < <http://www.islamweb.sk/stranky/kniznica/Clanky/107.htm>, >.

⁹³ ABDALATI, H. Zaostrěno na Islám, s. 17.

⁹⁴ ABDALATI, H. ref. 93, s. 17.

Skutočnosťou je, že ich dev im často krát zabraňuje získať prácu a nadobudnúť isté pracovné skúsenosti. Nosenie tradičného islamského odevu sa aj v rámci islamských komunit stretáva s rôznymi rozdielmi. Ženy, ktoré sa rozhodnú obliekať tradične sú vysmievané ženami so Západu, na druhej strane tie, ktoré sa vzdajú islamského odevu sú ostro kritizované svojimi rodinami.

Muslimských žien na Západe sa snažia učiť svoje deti o Korán, vybudovať v nich hrdosť na to, že sú muslimovia. Na druhej strane ich zapájajú do programov z ne-muslimmi a vyvádzajú ich z omylov a predsudkov.⁹⁵

Niektoré ženy prezentujú svoje verejné príspevky ako akademičky, učiteľky či výskumníčky zaoberajúce sa vedami ako história, sociológia či inými vedami v súvislosti s islamom. Snažia sa tak poskytnúť viac informácii a obohatiť tak vedomosti o islame. Zaoberajú sa problémami ako napríklad, či organizácie dodržiavajú rôzne pravidlá, či dohliadajú na nariadenia, starajú sa o dodržiavanie práv muslimských žien a pod.

Integrácia muslimiek v západnom svete závisí od toho do akej miery budú ochotné urobiť kompromis – vzhľad, rituály je možné prispôbiť tak, aby sa to nepriečilo s islamským presvedčením. V takomto prípade je tu možná adaptácia a asimilácia.⁹⁶

5.3 Rozdielnosť západných a muslimských sociálnych hodnôt

V prípade pozície ženy, sú značné rozdiely medzi západnými a muslimskými sociálnymi hodnotami. Na Západe sa rovnoprávnosť žien považuje za dôležitú časť ľudských práv. Islam však obhajuje šariu a tvrdí, že ochraňuje dôstojnosť ženy, stabilitu rodiny oveľa lepšie než západný liberalizmus.

Európsky liberáli kritizujú podriadenosť žien v rámci svojich rodín, zákaz vydávať sa za ne-muslimských mužov, nižšie postavenie na súdoch a pod. Muslimskí učitelia na to reagujú a dávajú západnej spoločnosti rôzne vysvetlenia, poukazujú na západné nefungujúce rodiny, konzumný spôsob života v západnej spoločnosti, zhoršujúce sa rodinné vzťahy.⁹⁷

Muslimské ženy sú na Západe často krát vystavované tlakom okolia, pretože sú odtrhnuté zo svojho pôvodného rodinného prostredia. Mnoho žien, ktoré pracovali vo

⁹⁵ JAWAD, H. - BENN, T. *Muslim Women in the United Kingdom and Beyond*, s. 53.

⁹⁶ KLIMKOVÁ, I. *Muslimské ženy na Západe : Inegrácia a Konfrontácia*, s 25.

⁹⁷ MUSLIMSKÁ ŽENA, <<http://www.muslimka.estranky.cz/clanky/prava-zen/zamestnani-muslimske-zeny>>.

svojich krajinách na plný úväzok, na Západe to nemajú také jednoduché. Čelia mnohým komplikáciám, ako sú rečová bariéra, iný vzhl'ad a odlišné tradície, zvyky a viera. Dodržiavanie modlitieb, sviatkov počas pracovnej dovy. Často krát pociťuje neochotu a tlaky zo strany okolia. Snaha o prispôsobenie sa novej spoločnosti a zachovávanie tradícií je veľmi ťažké.⁹⁸

Záleží na postoji, do akej miery bude Západ tolerovať odlišnosti a do akej miery budú muslimovia schopný ustúpiť. Európska spoločnosť sa nazdáva, že muslimské ženy sú utláčané kvôli noseniu šatky avšak neuvedomujú si, že väčšina z nich si zvolilo túto cestu dobrovoľne. čo znamená byť muslimom.

5. 4 Arabská žena v 21. storočí

Mnohí sa domnievajú, že každá arabská žena zahalená od hlavy po päty v čiernom hábe, v tom lepšom prípade jej vidno oči alebo tvár, je podriadená mužovi, poslušná a neprovokatívna. Toto tvrdenie je pravdivé len z časti. Dnešné arabské ženy, sa obliekajú úplne rovnako ako Európanky, niektoré majú veľké výstrihy, iné menšie.

Potom sú tu ženy, ktoré dodržiajú náboženské predpisy, ale na druhej strane chcú vyzerat' prít'azlivo. Obliekajú si šatku, nosia dlhé rukávy a tvár majú výrazne namaľované. Arabky už nie sú utláčané ženy v nudných šatách, ale sebavedomé a nezávislé ženy, ktoré majú možnosť rozhodovať svojom živote. Ako príklad uvádzam najznámejšie a najpokrokovejšie ženy súčasného arabského sveta :

Kráľovná Rania, ktorá sa radí medzi najmocnejšie ženy sveta, ochrankyňa utláčaných žien a detí, ktorá stojí po boku jordánskeho vládcu Abdalláha II. Bojuje proti stereotypom o Araboch a muslimoch na Západe. Vytvorila na Youtube vlastný kanál v angličtine a v roku 2008 získala ocenenie od YouTube – Visionary Award.⁹⁹

Reem Fakhri prvá muslimka, libanonského pôvodu, ktorá sa stala Miss USA v roku 2010.

Nobelovu cenu za mier v roku 2011 získala Tawakel Karmanová, matka jemensej revolúcie, zohrala kľúčovú úlohu pri aktivizovaní žien v boji za ich práva, za demokraciu a mier v Jemene. Je vedúcou osobnosťou jemensej kongregácie za reformu v Jemene.

⁹⁸ KLIMKOVÁ, I. Muslimské ženy na Západe : Inegrácia a Konfrontácia, s 25.

⁹⁹ JORDÁNSKA KRÁĽOVNA : <http://zpravy.idnes.cz/jordanska-kralovna-kdysi-prchla-pred-saddamem-broji-proti-zabijeni-ze-cti-11w-/zahranicni.aspx?c=A100429_181430_zahranicni_ip1>.

Vedie skupinu „Ženy novinárky“¹⁰⁰, táto skupina má za cieľ podporu ľudských práv, najmä slobodu prejavu a presvedčenia.¹⁰¹

Sheikha Moza bint Nasser je druhou manželkou Sheikha Hamad bin Khalifa Al Thani katarského princa. Nesie prívlastok 'First lady of Qatar' Je členkou vrchnej rady pre vzdelanie, jej zásluhou bolo v roku 2004 založený Qatar Science & Technology Park. Radí sa medzi top desiatku najlepšie oblečených ľudí sveta.

Rania Al-Baz členka kráľovskej rodiny v Saudskej Arábii, ktorá bola skoro na smrť dobitá svojim manželom. Bojovníčka za anti islam a ženské práva v Saudskej Arábii. Vystupovala v mnohých prominentných televíznych show ako Oprah Winfrey, CNN a.i.

Lubna Olayan pochádza zo Saudskej Arábii, radí sa medzi najvyplnenejších 95 žien sveta. V decembri minulý rok bola zvolená ako prvá žena do predstavenstva v Saudsko Holandskej Banke. Obhajuje progresívnu obochodnú politiku na Blízkom východe. Za svoj úspech vďaka svojmu zosnulému otcovi – miliardárovi a podnikateľovi.

Nawal El Saadawi, jedena z egyptských prominentných feministiek, ktorá obhajuje práva žien. Žiada spravodlivosť a rovnosť žien a prijatie novej ústavy, bez diskriminácie medzi muslimami a kresťanmi, ženami a mužmi.

Leila El Solh narodená v Bejrúte, Libanone ako prvá žena v arabskej histórii bola zvolená do funkcie ministerky priemyslu. V súčasnosti pracuje pre humanitárnu nadáciu Alwaleed Bin Talal Humanitarian Foundation v Libanone.

21. storočí sú arabské ženy plne emancipované, vo väčšine pokrokových arabských krajinách ako je napríklad Libanon majú rovnakú mzdu za rovnakú prácu. Posilnenie postavenia žien sa stalo významným faktorom a dôležitým globálnym aktérom. Vzdelávanie poskytuje ženám nadhľad, pocit nezávislosti a rôzne ekonomické príležitosti. Súčasné arabské ženy sa snažia prekonať prežitky, rozhodujú sami za seba a sú voči mnohým veciam veľmi liberálne, chcú sa cítiť ako ženy. Musia byť v danom prostredí silnejšie než európske ženy. Samozrejme sú aj také, ktoré sa dobrovoľne odovzdávajú do vôle mužov, nechcú o sebe rozhodovať, len preto že prevláda v nich strach.

¹⁰⁰ Women Journalists Without Chains – WJWC

¹⁰¹ KTO SÚ HUMANISTI: <<http://humanisti.sk/view.php?cislocianku=2011100018>>.

6. VOLNÝ ČAS MUSLIMSKÝCH ŽIEN

V hadithoch je povedané : Sú len dve požehnania, ktoré ľudia môžu stratiť to je zdravie a voľný čas. Tento výrok má nabádať veriacich, aby využívali svoj voľný čas, každý muslim by mal čo najefektívnejšie a najlepšie využiť svoj voľný čas, aby sa priblížil k Bohu. „*Veriaci, nezakazujte si dobré veci, ktoré vám Boh dovolil, ale nepreháňajte pretože Boh nemá rád tých, ktorí preháňajú*„.(Korán súra 5 :87) Islam je náboženstvo strednej cesty a neschvaľuje extrémizmus, ale ani prílišnú slobodu.

Žena muslimka, ktorá žije v muslimskej krajine, je väčšinou zviazaná určitými zvyklosťami a nariadeniami. Veľa konzervatívnych rodín sa díva na ženu predovšetkým ako na manželku a matku, tzn., že čas na voľnočasové aktivity nemá. Veľa muslimských rodín máva veľky počet detí, zvládnuť uvariť, oprat' a postarať sa o veľkopočetnú rodinu môže zabráť aj celý deň. Avšak v bohatých rodinách je zvykom mať slúžku, ktorá sa postará o domáce práce. V týchto prípadoch, ženy navštevujú svoje kamarádky, nakupujú alebo sa venujú športom. Liberálne štáty ako Libanon, Sýria, Tunisko a Egypt sú na tom najlepšie po stránke voľnočasových aktivít. Relatívne oni rozhodujú ako naložia so svojim voľným časom. Behanie a jogging patrí medzi najobľúbenejšiu športovnú aktivitu muslimských žien. Ženy chodia s kamarátkami, príbuznými, alebo v pároch. Pre mnohé muslimské ženy môže byť problém sa stretnúť s kamarátkou vyjsť si do kaviarne alebo reštaurácie. V krajinách, ktoré ležia na hranici európskeho a moslimského sveta sú k ženám oveľa tolerantnejšie. Vo vnútrozemí krajín panujú neporušiteľné tradície a ženy ak chcú ísť von, väčšinou s doprovodom manžela, alebo brata, ale v dnešnej dobe už aj v týchto krajinách sa to začína meniť. Muslimské ženy radi organizujú stretnutia doma, kde sa predvedú v kuchynu, pochvália sa svojim bytom.

6. 1 Zoznamovanie

Zoznamovanie sa líši v jednotlivých štátoch a regiónoch a samozrejme aj od toho či sa odohráva v meste alebo dedine. V nábožensky založených rodinách sa ľudia zoznamujú sprostredkované, prostredníctvom rodičov, príbuzných, ktorí im životného partnera pomáhajú vybrať. V liberálnych rodinách sa dievčatá zoznamujú pomocou internetu, cez kamarátky prípadne na pracovisku. Páry pred svadbou spolu nebývajú ako je zvykom

v západnej kultúre. Fyzický kontakt je v silno náboženských krajinách na verejnosti väčšinou zakázaný, málokedy vidíte mladý držať sa za ruky.

6. 2 Starostlivosť arabských žien o vzhľad

Podľa názoru Európanov muslimské ženy nemusia veľmi dbať o zovňajšok o svoju pleť, tvár, oblečenie. Opak je však pravdou! V krajinách ako Saudská Arábia majú ženy pod čadorom obtiahnuté rifle a tričká so sexy výstrihmi. Všeobecne v muslimských spoločnostiach sa kladie veľký dôraz na kult krásy. Malľovanie patrí medzi voľnočasové aktivity muslimských žien. Veľmi populárna je čierna očná linka vyrobená z antimonového prášku tzv. *kohl*. Oči sú koľkorát tým jediným čo je na žene vidieť. Patria u muslimov k výrazným sexsymbolom, a preto na ich krásu sa kladie veľký dôraz. Ďalším symbolom krásy sú vlasy. Väčšina muslimiek má dlhé husté vlasy. „*Alláh potrestá ženy ,ktoré napodobňujú muža a naopak.*“ Obľúbeným prostriedkom, ktorý používajú do dnes je henna.¹⁰²

6. 3 Móda muslimských žien

Šatstvo má v muslimskej kultúre hlbokú tradíciu, môžeme ho rozdeliť do skupín. Prvou je hidžáb – šatka , ktorá ukryva len vlasy, druhou je – burka, ktorej účelom je ukryť dolnú časť tváre okrem očí. Ďalším odevom je nikáb, ktorý ukryva celé telo aj celú tvár. Dobrovoľné zahaľovanie v islame, je snaha žien získať si rešpekt a úctu mužov. Slobodné obliekanie, ženy sa prispôbujú Západu. Šatka je pre nich výraz oddanosti k Bohu. Nosia ju pre manželov, otcov, ale aj z vnútorného presvedčenia. Napriek tomu muslimské ženy milujú nakupovanie, pod hábitmi možno vidieť najvyzývavejšie šaty.

¹⁰² Prírodné farbivo ktoré sa môže používať aj ako farba na vlasy

6.4 Muslimská žena a moderná technika

Prístup žien k modernej technológii závisí od lokality v ktorej žena žije. Napríklad Afganistan, Pakistan a niektoré africké krajiny nemajú príliš veľa možností tráviť svoj voľný čas telefonickými hovormi či sledovaním televízie alebo surfovaním na internete. Internet nie je veľmi odporúčaný pre muslimské ženy, kvôli tomu že môže dôjsť ku komunikácii s iným pohlavím – čiže k pokušeniu. Sledovanie amerických filmov je v niektorých arabských krajinách zakázané. Film musí byť najprv posúdený ak obsahuje zakázané prvky je stiahnutý z obehu.

7 VÝSKUM

7. 1 Súčasný stav

Dnes sa k islamu hlási cez miliardu ľudí na celom svete. Najviac muslimov žije na Blízkom východe, v severnej Afrike, v strednej, južnej a juhovýchodnej Ázii. Silný podiel moslimov sa nachádza aj takmer vo všetkých ostatných oblastiach Ázie a Afriky, najmä na jej východe. So vzrastajúcou migráciou nadobúdajú na významu aj moslimskej menšiny v Severnej Amerike, Európe kde napr. Balkán je už tradične z polovice muslimský. Muslimovia prežívajú obdobie výraznej globálnej jednoty a súladu, výraznou črtou je jeho prenikanie do Európy, tým aj islám nadobúda rôzne podoby. Súčasná spoločnosť a s ňou i celý svet je plný predsudkov vo vzťahu k islamu. Na islam existuje rada názorov, od pozitívnych až po radikálne odmietajúce. Islam ako náboženstvo sa pre mnohých, obzvlášť tých, ktorí boli vychovaní v kresťanskom prostredí, javí ako nepochopený a z hľadiska istých morálnych a etických zásad ako úplne odsúdeniahodný. Väčšina týchto názorov pochádza z nedostatku informácií, často skôr z dezinformácií. Preto je vhodné priniesť hlbšie porozumenie povahe a podstate islamu.

V dnešnej dobe sa islam dostáva čoraz viac do kontaktu s nemuslimským svetom, a preto je dôležité, aby sa do popredia dostali pravdy než skreslené predstavy, ktoré z neho robia násilné náboženstvo. Obraz arabskej ženy u mnohých je zabetónovaný v typickom stereotyp: zahalená od hlavy po päty v čiernom hábe, v lepšom prípade jej vidno oči alebo tvár spod šatky. Je podriadená mužovi, poslušná, a nijak neprovokuje mužské túžby. Nie že by tento obraz nebol pravdivý. Ale je pravdivý iba z polovice.

Aké sú arabské ženy ?

Mnohé arabské ženy, sa obliekajú úplne rovnako ako Európanky. Niektoré s veľkými výstrihmi, iné s menšími. A potom je tu skupina žien, ktorá sa snaží o istý kompromis. Chcú vyzerat' pekne a prít'azlivo, no chcú dodržiavat' aj náboženské predpisy. Obliekajú si na hlavu šatku, nosia dlhé rukávy, žiadne výstrihy, ale ich šaty aj šatka sú veľmi pekné a vkusné, tvár majú upravenú a namaľovanú. Ak si chce človek utvoriť na niečo názor, mal by mať k dispozícii dostatok informácií. A tak treba vedieť, že Arabky nie sú iba utláčané ženy v nudných šatkách, ale aj sebavedomé, nezávislé ženy.

V minulosti arabská žena zostávala doma, jej povinnosť bola postarať sa o rodinu a domácnosť, ale v súčasnosti každá druhá študuje na univerzite. Arabské ženy su veľmi cieľavedomé, po štúdiu sa snažia uplatniť svoje znalosti v práci. Krajiny, ktoré ležia na hranici európskeho a moslimského sveta sú k ženám predsa len tolerantnejšie. Ženy tu majú možnosť sami sa rozhodnúť aj čo sa týka oblečenia a určite sa v pestrofarebnom modernom oblečení cítia lepšie a slobodnejšie. Libanon je toho svetlým príkladom. Na pláži tu môžete stretnúť obyvateľky celé zahalené v čádore, ale aj moderne mysliace mladé ženy pobehujúce v plavkách alebo v krátkych nohaviciach. V hlavnom meste sa môžete stretnúť so ženami taxikárkami

Vo svojej práci som sa pokúsila priblížiť postavenie žien v súčasnej arabskej kultúre. Výskum som uskutočňovala v Libanone na Libanonskej Americkej univerzite v Bejrúte na inštitúte , ktorý sa venuje štúdiám postavenia žien v arabských krajinách. Prezentované údaje sú výsledkom kvalitatívneho prieskumu, ktorý som uskutočnila na danom inštitúte. Výskum som od začiatku profilovala ako kvalitatívny, lebo som potrebovala nahliadnuť na skúmaný jav z pohľadu tých, ktorých sa bezprostredne týka, ktorí sú osobne zainteresovaní. Práve kvalitatívny výskum umožňuje takto do hĺbky preniknúť k podstate javu. Hlavná výskumná otázka, na ktorú som sa snažila nájsť odpoveď teda znie: Ako ženy vnímajú svoje postavenie, v čom vidia prekážky vyššej účasti na verejnom živote, výskumnú otázku na nasledujúce čiastkové výskumné otázky: Viedla som pološtruktúrované interview, ktoré poskytuje výskumníkovi istotu v tom, že sa počas rozhovoru nezabudne na žiadne dôležité témy, na druhej strane ale ponecháva dostatok priestoru pre informantovo slobodné vyjadrenie a tiež dáva možnosť klásť doplňujúce otázky v prípade, že sa objaví zaujímavé témy, s ktorým sa vopred nerátalo. Najskôr som teda pripravila scenár rozhovoru tak, aby pokryl všetky oblasti integrácie a ku každej oblasti som pripravila niekoľko otvorených otázok.

Rozhovory prebiehali od februára 2012 do marca 2012 a trvali približne jednu hodinu. Vekové zloženie bolo medzi 25 až 45 rokmi, ženy mali vysokoškolské vzdelanie.

Ciele výskumu

Získanie poznatkov užitočných pre ďalšie práce: ako ženy vnímajú svoje postavenie, v čom vidia prekážky vyššej účasti na verejnom živote.

- vnímanie postavenia žien v spoločnosti
- identifikovať problémy žien v súčasnosti
- stupeň informovanosti, informačné potreby a informačné deficity

Výskum sa uskutočnil metódou sociálnopsychologického kvalitatívneho výskumu aplikáciou tzv. focus groups (ďalej len FG). Skupinové diskusie umožňujú kvalitatívnu analýzu názorov a skúseností respondentov, ako aj ich spontánnych reakcií na názory ostatných účastníkov diskusie. Skupinovou atmosférou napomáhajú k uvoľnenej komunikácii názorov a nápadov. Podstatný je každý názor, ktorý v diskusii odznel.

Ako sa zmenil život arabských žien 21. storočí

Všetky respondentky uvádzali, že nastali v celej arabskej spoločnosti väčšie zmeny. Zmeny k lepšiemu sa týkali najmä otvorenia väčších možností pre seberealizáciu a presadenie sa žien.

Čo sa zmenilo k lepšiemu:

1. ženám sa otvorili možnosti
2. dostali sa aspoň čiastočne do popredia
3. ženy sa môžu presadiť, môžu pracovať v politike
4. ženy sú aktívnejšie
5. ženy sa o seba začali viac starať, viac sa venujú sebe,
6. môžeme si povedať svoj názor
7. majú možnosť sa realizovať, zlepšovať, chodiť na kurzy, je viacej možností

Čo sa zmenilo k horšiemu:

1. Ženy sú pod tlakom, veľkým ekonomickým tlakom
2. Život bol kedysi pokojnejší a istejší,
3. Ťažko sa zháňa práca, kladú sa veľké nároky na časovú flexibilitu viac žien ako,
4. Už nestačí len aby muž pracoval
5. Prevláda ženská populácia vo väčšine arabských krajín

V čom sa dnešné arabské feministky líšia od starších generácií feministiek?

Feminizmus pre nás znamená boj proti nadvláde mužov. Mladšie generácie žien si to neuvedomujú, mnohé ženy si myslia, že svoj feminizmus prejavia mejkapom, opätkami a na hlave majú hidžáb. Ale to nie je feminizmus ! Nevnímajú súvislosť medzi skutočným oslobodením žien.

Diskriminácia na trhu práce

Ženy by mali byť platené rovnako ako muži, nie každý zamestnávateľ to rovnako hodnotí, niekedy si vyberú radšej chlapa ako ženu.

Právna ochrana žien

Od roku 2010 platí v Libanone Zákon na ochranu rodiny, ktorý predstavuje účinný nástroj v boji proti násilu na ženách, v iných arabských krajinách tento zákon nefunguje.

Znevýhodňuje teda islam nejakým spôsobom ženy

V Koráne, je obraz ženy znázornený pozitívne. Napríklad príbeh Fatimy, dcéry proroka Mohameda je dôkazom toho že, Fatima sa slobodne rozhodla koho si vezme za muža, pomáhala otcovi v spoločenských záležitostiach, fakticky bola jeho pravou rukou.

Prorok Mohamed hovorí: „Keď niekto ublíži Fatime, ublíži mne. Keď niekto ublíži mne, ublíži Bohu.“ Na druhej strane čo sa týka dedičstva, ženy dostanú o polovicu menej ako muži a v prípade očitého svedectva sa na základe práva šarija, je výpoveď muža hodná

výpovede dvoch žien. Čo sa týka rozvodu, žena sa môže rozviesť len za určitých podmienok, ak je muž neplodný, alebo trpí nejakou poruchou

Existujú obmedzenia práv žien, ktoré by boli zakotvené priamo v Koráne?

Korán dáva ženám práva. Môžu slobodne rozhodovať, napríklad, či vstúpia do manželstva...atď. Korán dáva ženám rovnaké práva, ako mužom. Hovorí všeobecne o muslimoch, neselektuje nejakú zvlášť mužov a ženy. Jeho nesprávna interpretácia je dôvodom zlého postavenia žien.

Ako sa v každodennom živote prejavuje konflikt medzi náboženstvom a tradíciami na jednej strane a právom na strane druhej?

Náboženstvo niektoré veci ženám dovoľuje, ale tradícia to zakazuje, toto je dnešný problém v muslimských krajinách.

V súčasnosti sa stupňuje snaha žien v islamských krajinách dosiahnuť rovnoprávne postavenie alebo zmeny v určitých oblastiach. Čo je podľa vás podmienkou k ich dosiahnutiu ?

Hlavnou podmienkou je vzdelanie, vďaka tomu človek pozná okolitý svet, nemá strach bojovať za svoje práva a snažiť sa dosiahnuť svoj cieľ.

Dajú sa zlúčiť niektoré tradície s pokrokovými princípmi

Stáročné tradície nie je len také ľahké zmeniť, ale časom s veľkou trpezlivosťou určite krajiny dosiahnú úspech

7. 1. 1 Zhrnutie výskumu

Súčasný stav žien prechádza rýchlou modernizáciou, ktorá podľa "tradicionalistov" ohrozuje kultúrne pôvodnosť. Za ochrankyne pôvodnej kultúry sú všeobecne považované ženy, a preto sa na ne sústreďujú pozornosť konzervatívnych síl.

V arabských krajinách rapídne vzrastá počet nielen gramotných, ale tiež vysoko vzdelaných a kvalifikovaných žien, ktoré vďaka svojmu vzdelaniu a ním získanou sebadôverou prejavujú rozličnými spôsobmi nesúhlas s diskrimináciou. O postavenie žien v islame sa vedú spory, problémom je, že veľa pravidiel označovaných za islamské nemá v skutočnosti s islamom veľa spoločného. Sú to iba tradície a zvyky, ktoré boli k islamu postupne asociované, až s ním takmer splynuli. V niektorých krajinách na začiatku 21. storočia, to majú ženy veľmi ťažké sú diskriminované. Dosiahnuť rovnoprávnosť s mužmi je prakticky nemožné. Stáročne tradície dedené z generácie na generáciu upevňujú prísne dogmy, ktoré sa striktné dodržiavajú. Toto je teda moslimský svet žien. Pre nás neskutočný, pre ženy žijúce v ňom, reálny a tvrdý. Možno raz príde doba, keď si natoľko uvedomia svoju osobnosť, že začnú bojovať a prelomia túto tisíc rokov starú bariéru fanatických mužských zadubencov, ktorí z ich života urobili tú najnudnejšiu vec na svete

ZÁVER

Práca sa venuje postavenie žien v súčasnej arabskej kultúre. Problematika postavenia žien v islame nie je jednotná, názory jednotlivých muslimov sa výrazne líšia. Cieľom práce bolo zistiť, aké majú ženy postavenie, či sú muslimky spokojné alebo by chceli niečo zmeniť.

V dnešnej dobe je situácia v islamských spoločnostiach rôznorodá. Mnohé štáty obmedzujú, korigujú náboženské zvyklosti a uznávajú princípy liberálnej demokracie. Avšak štáty s prevahujúcou muslimskou populáciou uplatňujú šariju a neuznávajú princípy liberálnej demokracie. Muslimská spoločnosť sa delí na dva tábory, jední obhajujú nový islam, iní pozdvihujú muža a zastávajú tradície. V súčasnosti tradičný islam je konfrontovaný s rôznymi prúdmi modernizmu, predovšetkým v dôsledku toho, že ženská populácia začína byť do značnej miery ekonomicky nezávislá. Diskriminácia muslimských žien v mnohých oblastiach je prítomná, ale často médiami aj zneužívaná. Samozrejme, sa to nedá zovšeobecňovať na celý muslimský región.

Západ väčšinou pohliadá na muslimské ženy, ako utáčané, ktoré si nemôžu vyjadriť svoj názor a ich postavenie voči mužom je nižšie. Tieto informácie pochádzajú z nedostatočnej znalosti a z nezáujmu a hlbšie nahliadnutie do ich skutočných princípov a tradícií.

Korán, a prví muslimovia uznávali ženu ako rovnako dôležitú bytosť. V rozmnožovaní ľudstva, vzdelaní osobných a spoločenských povinností, k prístupu k vzdelaniu islam uznáva ženu za rovnoprávneho partnera.

Pri formovaní spoločnosti vznikali tradície, ktoré majú dlhú históriu. Problém je v tom, že vo väčšine muslimských krajín tradície postupne začali byť chápané ako náboženstvo. V skutočnosti však majú veľmi málo s náboženstvom spoločné.

Veľký záujem o muslimský svet žien sa v dnešnej dobe stáva aktuálnou témou. Západ vytýka islamu nerovnoprávne postavenie žien. Muslimská spoločnosť sa odmieta stotožniť so západom, do popredia dáva rodinné hodnoty. V rámci dôkladného porozumenia a odstránenia xenofóbnych predsudkov, je dôležité preskúmať postavenie žien pred vznikom islamu a práva, ktoré boli ženám dané so vznikom Koránu. Hlavnou úlohou ženy v islame je rola matky a manželky.

Z dôvodu migrácie sa Západ čoraz častejšie dostáva do kontaktu s muslimskou kultúrou. Ženy hlavne migrovali kvôli manželom zriedka za vdelením alebo prácou. Na

Západe čelili rôznym komplikáciam. Asimilácia s prostredím bola komplikovaná hlavne kvôli rečovej bariére, inému vzhl'adu a odlišnej tradícii. Muslimské ženy mali problém nájsť si stabilnú prácu a to bolo spôsobené iným vzhl'adom. Je možné dosiahnuť sté ústupky na oboch stranách a tým zmierniť napätie.

Na záver by som rada zdôraznila, že arabský svet nevyzerá tak, ako je prezentovaný v televízii a novinách. Muslimské ženy to nemajú ľahké, musia si svoje prirodzené práva vybojovať. Väčšina žien na Západe si ani neuvedomuje, že patria do spoločnosti, kde môžu šoférovať auto, voliť, moderne sa obliekať...atď Preto by sme nemali kritizovať muslimské ženy. Ony ešte stále musia bojovať za mnohé práva, dokonca aj také, ktoré im raný islam priznával. Avšak v priebehu nasledujúcich storočí vplyvom iných kultúrnych tradícií a dominancie mužského rozhodovania im mnohé práva boli uprené.

LITERATÚRA A PRAMENE

- ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*. vyd. Ústředí muslimských a náboženských obcí a organizací 1992. 62 s. ISBN 382-110-91
- AHMED, L. Women, tender and Islam In: *Historical rous of a modern debate* : Chelsea BookCrafters, 1992. 35 s.
- AL- ABSIOVÁ, E. *Postavenie ženy v arabskej kultúre* : dizertačná práca, Nitra UKF , 2011. 148 s.
- AL-SBENATY, A. *Manželstvo v Islame*. 1.vyd. Bratislava : ALJA s.r.o.1998. 86 s. ISBN 80-968048-3-9
- BADAWI, J. *Postavenie ženy v islame*. vyd. Bratislava : Všeobecný zväz muslimských študentov na Slovensku 1997. 31 s. ISBN 978-80-904373-7-1
- DARSH, S. M. *An outline of Islamic Family Law*. vyd. London Ta-Ha Ltd 1984. 24 s. ISBN 978-0907461036
- ELIAŠOVÁ, M. In *Islam a Západ*, 935 s.
- GLUCHMAN, MARTIN. In *Problém ľudskej dôstojnosti v interpersonálnych vzťahoch v islame*. s. 266.
- HIRSI, A. *The Caged virgin An emancipation proclamation for women and islam*. New York: Free pressm 2008. 187 s. ISBN 978-0743288330
- JAWAD, H. BENN, T. *Muslim Women in the United Kingdom and Beyond: Experiences and Images*. vyd. Leiden Boston Brill, 2003. 200 s. ISBN 978-90-04-12581-0.
- KHAN, M. A. *Human Rights in The Muslim World*. vyd. Carolina Academic Press Durham, North Carolina 2003. 150 s. ISBN 0-89089-045-5
- KLIMKOVÁ, M. *Muslimské ženy na Západe: Integrácia a Konfrontácia*. bakalárska práca: BRNO UMB v Brne , 2010. 42 s.
- KORÁN
- KOUŘILOVÁ, I. *Žena a sexualita*. vyd. Praha: Orientální ústav AV ČR, 2003. 286 s. ISBN 80-85425-53-X
- KŘIKAVOVÁ, A. KOL. *Islám: ideál a skutečnost*. vyd. Praha: Baset 2002. 181 s. ISBN 978-80-86448-40-4. 2
- KRIVENKO, E. Y. *Women, islam and international law within the context of the convention on the elimination of all forms of discrimination against women*. vyd. Yahyaoui Krivenko, Ekaterina Book 2008. 281 s. ISBN 13. 9789004171442

- KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*. 2. vyd. Praha : Vyšehrad 1993. 296 s. ISBN 80-7021-1253
- MENDEL, M. *Cesta k prameni: Fatwy islámských učenců k otázkám všedního dne*. vyd. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky 2003. 286 s. ISBN 80-85425-53-X
- MUSILOVÁ, P. *Mnohoženství v islámu*. Bakalárska práca : BRNO UMB v Brne , 2010. 48 s.
- NASR, S. H. *Ideals and Realities of Islam*. vyd. Paragon House 2000. 106 s. ISBN-10: 193063711X
- PELIKÁN, P. *Sunna: prameň islámského práva*. vyd Praha : Ediční středisko PF UK 1997. 44 s. ISBN 80-7021-613-1
- SPENCER, R. *Islám bez závoje*. vyd. Praha: Triton 2006. 236 s. ISBN: 80-7254-761-5
- TRABOULS, I F. *The revolution is here to stay*. vyd. New York: Free pressm 2008. 187 s. ISBN-10: 1602392730
- VOJTÍŠKOVÁ, V. *Postavení žen v iránské a saúdské společnosti*. In. ČLOVĚK Časopis pro humanitní a společenské vědy, s. 23.

Internetové zdroje

- BOJ O NIKÁB. Zahalením tváře žena stráca svoju identitu. [online]. 2010 [cit 2012 18.03]. Dostupné na internete : <<http://www.extraplus.sk/1101/boj-o-nikab>>.
- ČO JE ISLAM [online]. 2010 [cit 2012.05.03] Dostupné na internete: <<http://www.islamweb.sk/stranky/islam.htm#muhammad>>.
- ENCYCLOPEDIA BRITANICA : *Muhahamad*, [online]. 2000 [cit 2012 18.03]. Dostupné na internete : < <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/396226/Muhammad>>.
- ISLAM. *Analogical dictionary*. [online]. 2012 [cit 2012 18.03]. Dostupné na internete : < <http://dictionary.sensagent.com/islam/sk-sk/>>.
- ISLAM. Islam definícia. [online]. 2007 [cit 2012 18.03]. Dostupné na internete : < <http://www.keka.estranky.cz/clanky/referaty/islam.html>>.
- ISLAM : *Islam v Európe*, [online]. 2000 [cit 2012 18.03]. Dostupné na internete : <<http://www.keka.estranky.cz/clanky/referaty/islam.html>>.
- JORDÁNSKÁ KRÁLOVNA KDYSI PRCHLA PŘED SADDÁMEM. *Brojí proti zabíjení cti*. [online]. 2010 [cit 2012 18.03].

Dostupné na internete : <<http://zpravy.idnes.cz/jordanska-kralovna-kdysi-prchla-pred-saddamem-broji-proti-zabijeni-1>>.

MUSLIMSKÁ ŽENA, [online]. 2000 [cit 2012 18.03]. Dostupné na internete : <<http://www.muslimka.estranky.cz/clanky/prava-zen/zamestnani-muslimske-zeny>>.

ISLAMIZÁCIA EURÓPY, [online]. 2010 [cit 2012 18.03]. Dostupné na internete : <www.gymzv.sk/islam/islamizacie_europy.ppt>.

POTMĚŠIL, J. *Průvodce šarí'ou. Povinnosti člověka k člověku*. [online]. 2000 [cit 2012 18.03]. Dostupné na internete : <<http://www.blisty.cz/art/38285.html>>.

PREČO INTEGRÁCIA MOSLIMOV ZLYHALA? [online]. 2010 [cit 2012 18.03]. Dostupné na internete : <<http://blogeurabia.parlamentnilisty.cz/Articles/678-preco-integracia-moslimov-zlyhala-.aspx>>.

SUNNITI A ŠIITI. *Pozadie vzniku Sunnitov Šiitov*. [online]. 2007 [cit 2012 18.03]. Dostupné na internete : <<http://www.ibssk.sk/Stranky/Sunniti%20a%20Siiti.html>>.

TAJOMSTVO MUSLIMSKÝCH ŽIEN. *Skutočne musia byť zahalené*. [online]. 2007 [cit 2012 18.03]. Dostupné na internete : <<http://tvnoviny.sk/zeny/top-tema/tajomstvo-muslimskych-zien-skutocne-zmusia-byt-zahalene.html>>.

